CULTURA POPORULUI

„LUMINEAZĂ-TE ŞI VEI FI; VOEŞTE ŞI VEI PUTEA".
C. A. ROSETTI

Director: GENERALUL NICOLAE PETALA | REDACTIA, B-dul Elisabeta, 36 | BUCUREŞTI, 19 OCTOMBRIE 1927 | ADMINISTR., B-dul Elisabeta, 36 | ANUL VII, Nr. 208 Apare în fiecare Duminecă

DATORIA CELOR BUNI

de MIHAIL SADOVEANU.

Ori cât ar fi de grele şi de întunecate vremurile prin cari trecem, ori cât s'ar părea că lumea lasă la o parte ceeace înaintaşii noştri socoteau bun, drept şi sfânt, — să nu ne înşelăm şi să nu desnădăjduim. Ceeace se petrece azi s'a mai petrecut şi'n alte dăţi; războaiele, revoluţiile, molimele au descumpănit societăţile o clipă, — după aceea însă drumul înainte a fost reluat şi omenirea şi-a urmat destinul progresului.

Cine spune şi crede că lumea de astăzi trăieşte mai rău decât cea de mult — ori este neştiutor şi se înşală, ori este de rea credinţă. In vechime era robia, — e destul să pomenim numai acest cuvânt ca să avem un tablou întreg al stărilor de lucruri de pe atunci. Piramidele egiptene s'au înălţat pe lacrimi, sânge şi morţi. Totuşi şi'n vremea când s'au ridicat ele, lumea sta mai sus de cât în alte veacuri de mai înainte, — căci în acele veacuri negre a fost urgia sălbăticiei, când se mânca om pe om, când peşterile erau locuinţă, când între animal şi aşa zisul ales al lui Dumnezeu deosebirea era foarte mică.

Am văzut odată un tablou impresionant. Un rege al vechimii, stând pe un jâlţ, în palatul său de marmură, şi aşteptând veşti de pe câmpul de luptă. In mâna dreaptă ţine o sabie sângerată; în stânga îşi reazemă bărbia şi priveşte cruntă zarea. Din acea zare neguroasă îi sosesc vestitori, trimişi de generaţii cari conduc oştile şi bătălia. Se vede că ştirile nu sunt bune, de oare ce pe treptele de subt jâlţul regesc zac trupurile descăpăţânate ale ştafetelor, în peţe de chiag negru. Va mai veni un vestitor nevinovat şi-i va cădea s'aceluia capul subt tăiuş. Căci era timpul roibilor s'al bunului plac al celui mare.

Dar să nu mergem prea departe în trecut. Nu sunt o sută de ani de când aici, în ţara noastră, gârbaciul şi bunul plac erau lege. Părinţii şi bunicii săteniior liberi de astăzi au cunoscut destul de crud această durere. — Era traiul mai uşor? Era mai mult belşug? Acestea sunt vorbe; căci bătrânii au vieţuit în bordei, s'au suferit foamea; iar locuinţele cari se clădesc astăzi în sate sunt dovadă de un trai mai bun de cât cel de odinioară.

Vreau să spun deci că viaţa lumii, privită în desfăşurarea ei mai largă, nu stă în loc, nici nu dă înapoi. Dimpotrivă, merge înainte şi progresul e vădit pentru cel ce vrea să-l bage în samă.

Această îmbunătăţire a omului şi a stării lui se'nţelege că n'o fac răii şi netrebnicii de cari lumea este plină. O fac cei vrednici şi cei buni. Şi cei vrednici şi buni lucrează pentru un mai bine al zilelor de mâine; nu pentruca să aibe foloase vremelnice, dar fiindcă pentru cel ce se socoteşte om aceasta e o datorie.

Vedem în jurul nostru tipând răutatea şi destrăbălarea, — astăzi, ţipând mai mult şi mai tare decât înainte de războiu. Că'ntr'o apă înviforată şi turbure s'au înmulţit spumele şi gunoaiele. Insă epoca aceasta este trecătoare, după cum au fost la fel şi altele pe cari istoria le cunoaşte. Oamenii se desmeticesc încetul cu încetul, şi'n rânduiala lucrurilor nouă, principiile pe cari stă aşezată societatea trebue să rămâie în picioare mai lămurite, — căci altfel viaţa obştească nu este cu putinţă. Altfel ne întoarcem spre sălbăticie, adică spre moarte.

Aceste sfaturi — ca şi alţele cari vor veni aici — se adresează celor buni şi înţelegători ai poporului nostru. Deoarece, progresul întemeiindu-se pe cei buni, vrednici şi înţelegători, — ei trebue să se aleagă ca o lamură între cei neştiutori şi să-şi facă datoria.

Ei sunt buni şi vrednici, pentrucă se trag din buni şi vrednici. Poporul nostru are vorbe potrivite:

Nici din talpă, cerc de bute;
Nici din mojiic, om de frunte...

Şi

Toţi se aleg după neam.

Poţi să fii boer şi cărturar şi să fii un nevrednic. Şi fiind cu palmele bătătorite de sapă şi de coasă, să ai o minte aleasă s'un suflet deosebit.

Bunătatea şi vrednicia aceasta le-ai moştenit dela părinţi şi de la moşi şi strămoşi cari s'au străduit pe căile cele bune. Aşa cum şi-au făcut ei datoria către tine-trebue să ţi-o faci şi tu către urmaşii tăi. Şi nu numai către ur, maşi, ci către toţi cei cu cari trăeşti la olaltă, — pentrucă lumina nu trebue s'o ascunzi subt oboroc.

Cei răi vor trece. Ticăloşiile la nimic nu le vor fi folosit, căci n'am văzut nici ucigaş mulţumit, nici hoţ bogat. Iar cei cari agonisesc cu viclenie îşi poartă pedeapsa în sine cum fructul îşi poartă viermele de pe când era floare.

In afară de răsplăţi şi foloase, în afară de laude şi trufie, cu toate necazurile şi supărările trecătoare, cei buni trebue să-şi păstreze comoara lor şi să n'o îngroape. Şi să-şi valorifice binele din ei în slujba semenilor lor, pentrucă aşa au făcut oamenii de treabă de când lumea şi aşa trebue să facă şi'n aceste zile.

Inchis-au iar iugoslavii bisericile şi şcolile româneşti din Banat?

Faptul ni se pare de necrezut; nu mai de mult, ci acum câteva săptămâni, guvernul nostru a încheiat cu cel iugoslav, după cum se ştie, o învoială — un „acord" — ca, deopotrivă, şi noi, românii, în partea Banatului nostru, şi iugoslavii în partea de Banat rămasă lor, să îngăduim, în şcoli, învăţătura copiilor în grai strămoşesc, urmând ca, în Noembrie ce vine, să încheiem o învoială la fel şi pentru păstrarea graiului şi datinilor strămoşeşti în biserici. Şi, totuşi, ştiri de curând primite ne încunoştinţează, că împotriva învoelii încheiate şi a celei aşteptate, împotriva aşteptărilor noastre fireşti, românii, din comunele româneşti rămase Iugoslaviei, n'au unde să se închine, nici copiii lor unde să înveţe carte, de oarece bisericile şi şcolile lor sunt, iar, închise.

Pe cale oficială nu ştim până acum tot ce ne interesează; dar ni se afirmă categoric, de către cei cari au putut afla, că vecinii noştrii, iugoslavii, au făcut ceea ce nu era de aşteptat să facă.

Am lăudat simţul politic al d-lui dr. Voja Marincovici, ministrul de externe al Iugoslaviei, care, formal, a dovedit înţelegerea îndatoririlor de bună vecinătate şi comunitatea de interese politice ce trebuia să ne ducă la învoiala încheiată. Eram convinşi, după aprecierile presei iugoslave chiar, că mergem hotărîţi spre completarea învoelei încheiate şi spre o trainică bună înţelegere sufletească, trebuincioasă şi cuvenită între vecini buni. Ştirea primită e, pentru noi, — trebuie să mărturisim — un neplăcut prilej de nedumerire şi de nemulţumire.

Noi, românii, nu ţinem să desnaţionalizăm pe nimeni.

Toată politica noastră — de fapte, nu de vorbe — în ce priveşte viaţa confesională şi culturală a minorităţilor etnice, dovedeşte această hotărâre a noastră.

Dorim, în schimb, ca şi românii, pretutindeni unde ei se găsesc grupaţi ca minoritate etnică, să fie supuşi aceluiaş tratament omenos. E o dorinţă, a cărei legitimitate o poate înţelege orice popor civilizat.

Ne îndărătnicim, deci, să credem, cu toate ştirile întristătoare ce primim, că faptul n'a ajuns încă la cunoştinţa guvernului iugoslav, care, în chip logic, având simţul îndrumărilor politice, ca orice guvern serios, nu poate îngădui să fie dată o atât de brutală desminţire hotărârilor sale.

Intru cât priveşte guvernul nostru, e mai mult decât probabil că el a şi cerut până acum lămuririle cuvenite.

CULTURA POPORULUI.

FAPTELE DELA BREAZA

In dorinţa de a cultiva vechi legături cu instituţiile culturale ale ţării, m'am îndreptat, în Vara acestui an, spre comuna Breaza. Auzisem, citisem despre ea, ba chiar o şi admirasem de multe ori în treacăt, străbătând acea faimoasă Vale a Prahovei, privilegiată prin înflorirea sa economică şi prin poziţiile sale pitoreşti, dar mai ales prin bogăţia sa de suflete constructive.

E o mândrie nespus de mare, o mulţumire cum nu se poate mai desăvârşită, să respiri, câteva săptămâni pe an, din atmosfera pur cărturărească a Vălenilor de munte, sau din a localităţii Breaza.

Căci dacă, la Vălenii de munte, Liga culturală, prin apostolul neamului, profesorul Neculai Iorga, a câştigat de mult bătălia, cucerind sufletul unei întregi generaţii — prin şcoala muncii active, prin formarea de caractere tari şi nobile, şi mai ales prin semănarea unor idei noui, prin răspândirea unor concepţii noui de viaţă naţională —, la rându-i centrala «Caselor naţionale», prin simpaticul şi foarte de nădejde constructivul ei preşedinte, generalul Ioan Manolescu, a reuşit, într'un timp relativ scurt, să ofere admiraţiei tuturor una dintre cele mai de seamă opere ale timpului nostru. In adevăr, la Breaza, se munceşte, mai mult ca în alte părţi; credinţa în rostul muncii săvârşite e mai tare, ca în multe alte părţi.

O încredere reciprocă întreţine, pe lângă o solidaritate desăvârşită, o covârşitoare putere de creaţie, în stare să mulţumească şi timpul şi pe oameni.

Prin strădania d-luigeneral Manolescu şi a vrednicilor săi colaboratori, se întreţine, la Breaza, una dintre cele mai sănătoase şi pilduitoare mişcări culturale. Nu sunt simple cuvinte de laudă ale unui prieten intim al mişcării, ci mărturisiri de credinţă ale suteior de persoane, cari, vizitând Breaza, şi-au mărturisit în scris mulţumirea sufletească şi credinţa în cea mai strălucită biruinţă.

Modest, neumblând niciodată după izbânzi eftine, d-l general Manolescu are la activul său, în Breaza, o construcţie model — localul propriu zis al «Casei naţionale», alcătuit dintr'o sală mare pentru spectacole, din sală de bibliotecă, sală de recepţie, cancelarie, bae, dispensar medical, camere pentru vizitatori, etc. Localul este mărginit, la una din feţe, de un foarte îngrijit parc sportiv. Satul, bine întreţinut, datorită spiritului gospodăresc la locuitorilor, are, între alte frumuseţi naturale, două frumoase alei: una zisă «Aleea nucilor», formată de nuci seculari, cum n'am mai văzut încă aiurea — o donaţie a principelui Brâncoveanu, distins proprietar localnic — şi a doua: «Aleea teilor», mult mai tânără, creaţie a spiritului întreprinzător al d-lui general Manolescu.

Preoţii dela cele trei biserici trăesc în cea mai desăvârşită înţelegere cu învăţătorii celor şapte şcoli, precum şi cu toţi gospodarii satului, conlucrând pentru propăşirea economică şi culturală a comunei.

Alături de biserici, de şcoli, de casele în stil românesc, se ridică, mândră, o nouă clădire cu două etaje: a Şcoalei de ţesătorie. Costând peste două milioane lei, va putea cuprinde, pe lângă sălile de clasă şi atelier, un internat în care vor fi adăpostite zecile de copile orfane, viitoare maestre de ţesătorie. Vechiul local al Şcoalei de ţesătorie este destinat să servească, drept casă de adăpost, grupurilor de vizitatori, cari vor dori să cunoască Breaza.

In fruntea mişcării, alături de preşedintele activ local, săteanul, fruntaş între fruntaşi, Ioan Aldea, stau cu vrednicie preoţii: Opriş protoereul local, preotul Popescu cu fii săi studenţi, familia ingi nerului Bondoc, învăţătorii: Ma teescu, Bondoc, Foeşănescu, etc.

Demn de amintit este, că în această localitate climaterică foarte mult vizitată, s'a reuşit, după câţiva ani de muncă intensivă, să se înjghebe hora satului, chiar în localul «Casei naţionale», întrunind la un loc pe bătrâni şi tineri şi ferindu-i pe toţi de plaga şi ruşinea conrupţiei. Afară de asta, starea de voioşie tinerească, îmbinată cu înţelepciunea şi chibzuinţa bătrânească, dă sălii o atmosferă de respect şi de măsură în toate. Mi-au furat ochii, dar mai ales mi-au cucerit mintea, frumoasele şi instructivele inscripţii, alături de cari, tablouri evocatoare, cuprinzând numele eroilor morţi în războiul pentru întregirea neamului, m'au aruncat cu gândul la măreaţa epopee pe care am trăit-o cu toţii.

Atmosfera, ideală, plină de respect şi pietate, te face ca, privind în cartea trecutului, să tragi învăţămintele prezentului, pentru a putea prevedea şi străbate cu încredere viitorul.

Cu credinţa că am introdus pe cetitor în inima localităţii, şi în sufletul conducătorilor, să mi se îngăduie ca, în câteva rânduri, să trec în revistă activitatea sau mai bine zis programul şezătorilor din anul acesta. Şezătorile de Vară au loc la Breaza în cursul lunilor Iulie şi August, când localitatea este supra-populată şi când, cu sprijinul localnicilor şi al viligeaturiştilor, se fac şezători foarte reuşite şi recreative. Astfel în fiecare Joi seara, uneori până la ora unu noaptea, nu atât se petrece, cât mai ales sunt ascultate cu plăcere învăţăminte date în chipurile cele mai plăcute.

Intâia şezătoare a acestui an a fost în seara de 28 Iulie. Seria şezătorilor a fost deschisă prin cuvântul autorizat al preşedintelui activ, d-l *I. Aldea*, care a făcut un mic istoric al activităţii trecute şi a arătat planul de lucru pentru viitor. La tribună a avut cuvânt d. *Gh. Lungulescu*, conferenţiarul Casei şcoalelor, care, în cuvinte pline de pietate, a evocat figura marelui rege Ferdinand. După conferinţă, un scurt program artistic, compus din recitări şi muzică de cameră. A vorbit la încheere d-l *colonel N. Negreanu*, în numele centralei «Caselor naţionale», mulţumind tuturoc pentru concursul dat şi îndemnând la muncă spornică şi la cultivarea frumosului şi utilului.

La a doua şezătoare, în seara zilei de Joi 4 August, conferinţa d-lui *avocat Rădulescu din Bucureşti*, despre: *Morală şi drept*. Partea artistică: recitări, jocuri naţionale şi muzică de cameră, instrumentală şi vocală, cu concursul d-lor: C. Barcaroiu, C. Teodorian şi al d-şoarei Ştefănescu dela Opera română din Bucureşti.

A treia şezătoare, la 22 August. Autorul acestor rânduri a vorbit despre: *„Mărgăritare maramureşene"*. Programul artistic: muzică de cameră, recitări şi piesa de teatru *«O noapte furtunoasă»* de Caragiale, cu bine-voitorul concurs al d-şoarelor: Elisabeta Negriţeanu şi Aurora Meza, şi al d-lor M. Focşăneseu, Al. Popescu, G. Bondoc şi Gabriel Negreanu, care a executat şi o «căzăcească» foarte reuşită.

La 18 August, conferinţa d-lui *maior Alex. Bertea*, din aviaţie, despre: *„Rolul şi importanţa aviaţiei"*. In afară de programul artistic obişnuit, însă variat, s'a jucat piesa de teatru *«Nodul Gordian»* interpretată de diletanţi. Sezătoarea s'a încheiat de către *preotul Moisiu*, care a făcut evanghelizare.

La a cincea şezătoare, în seara zilei de 25 August, a vorbit *sf. sa protopopul Capitalei Const.*

(*Continuare în pag. II-a.*)

DIN ŢARA SGÂRIETORILOR DE NOURI

Românii în America

de CHRISTOFOR GOTOIU.

Românii din America, pribegi şi săraci, au muncit, au jertfit şi au reuşit, în curs de două zeci şi cinci de ani de viaţă naţională conştientă, să înfiinţez e, şi să susţină cu cele necesare, instituţiile de cari aveau şi au trebuinţă pentru conservarea fiinţei lor etnice. Cea mai grăitoare dovadă de putere de viaţă, dată de aceşti plugari şi păstori travestiţi în muncitori industriali, sunt societăţile lor de ajutor reciproc, răsărite din nevoile împrejurărilor schimbate, bisericile, tot atâtea cetăţui şi adăposturi ale sufletului român-creştin, şi presa, ca purtătoare de cuvânt, de sfat şi de lumină a culturii naţionale. In jurul acestor instituţii s'a adunat tot ce e românesc de valoare, spre a se putea manifesta ca un factor etnic cu calităţile mari ale neamului din care se trage, în concertul celorlalte popoare ce îl înconjură.

Se poate ca, pentru vizitatorul, ce trece repede, în grabă mare şi nu are timpul, nici putinţa de a-şi da seama de ceeace s'a făcut, instituţiile româneşti din America să nu pară decât începuturi slab organizate şi îndrumate la întâmlare. Dar adevărul este, că ţăranii aceştia fără de multă carte, emigraţi dela sate şi căzuţi ca din senin în mijlocul unei lumi noui, cu totul străină de tradiţiile şi concepţiile lor de viaţă, au făcut minuni, pe cari numai acela le ştie aprecia după adevărata lor valoare, care îşi poate da seama de greutăţile extraordinare întâmpinate de ei pe pământ străin, într'o lume a cărei limbă nu o înţelegeau şi ale cărei idei nu le împărtăşiau, săraci şi nevoiţi să-şi pună nădejdea numai şi numai în puterile lor proprii.

Da, emigranţii noştri au făcut minuni; au făcut lucruri de cari nu i-ar fi socotit destoinici nici cel mai optimist organizator. Şi au dat dovadă de o nesecată energie, de înaltă înţelegere a trebuinţelor sociale, de concepţii sănătoase de viaţă, de credinţă în puterile lor proprii şi în viitor. Vlaga aceea inepuizabilă, ce ne-a păstrat fiinţa etnică şi conştiinţa de neam în cele mai grele timpuri de obidă şi a stors biruinţa unităţii naţionale intruchipată azi în România întregită, s'a vădit încă odată, în mod vrednic de admiraţie, prin prestaţiile sociale-culturale ale pribegilor noştri, alungaţi de soarta cumplită peste mări şi ţări.

Ca sub puterea baghetei unui vrăjitor, au răsărit aici biserici din obolul cruţat al miilor de necăjiţi; s'au înălţat case naţionale şi şcoale, mai modern clădite decât în satele pământului de baştină. Iar la casele nouilor cărturari, negustori, muncitori, elegant orânduite, bate factorul poştal în fiecare zi cu gazeta românească, scoasă de sub teascurile tipografiilor româneşti.

Ce vreţi mai mult, în 25 de ani? Ce s'ar fi putut face mai mult? Ne pot arata oare mai mult oraşele noastre de provincie, din ţară, cu viaţa lor leneşă, neturburată de preocupări culturale? Nu! Nici măcar atâta.

De sigur, că împrejurările îşi au rolul lor în acest progres. Dar... motorul acestor înfăptuiri e sufletul. Şi românii americani sunt oameni de suflet.

Dacă aceşti români, vrednici şi râvnitori de progres, nu veniau cu gândul să-şi facă sumuliţa necesară pentru refacerea gospodăriilor de acasă şi să plece înapoi, azi coloniile nestatornice dinnainte de războiu ar fi tot atâtea comunităţi româneşti bine organizate, cu viaţa socială înghegată şi cu instituţii de cultură pentru viitor. Dar, înainte de războiul mare şi chiar în cursul lui, gândul tuturor era acasă. De ce s'ar fi aranjat pentru un viitor, pe care nu-l doriau?.

Timpurile schimbate au dat însă o nouă întorsătură lucrurilor. 12 ani de nesiguranţă au creiat altă situaţie. Ibovnica de acasă a fost uitată de flăcăul venit aci să-şi facă viitorul. Cei căsătoriţi şi-au adus familiile la ei (când au putut face aceasta). Şi viaţa coloniilor româneşti de altădată a intrat într'o fază nouă.

Familiile sporesc, şi, azi, generaţia crescută ori născută aci îşi cere drepturile ei. Ce e dar mai firesc decât ca, în alţi zece ani, să se ridice cu acelaş zel alte şcoale!

Deodată cu ideea statornicirii însă, lumea mai cu prindere de mână simte nevoia culturii. De aci înainte deci ideea culturală e preocuparea coloniilor româneşti. Că este aşa, o dovedeşte mişcarea culturală ce se simte pretutindeni între românii imigraţi. In centrele româneşti mai mari, s'au inaugurat şezători culturale, din iniţiativa societăţilor şi cu concursul oamenilor de bine.

In această ordine de fapte, societatea „Unirea românilor" din Detroit, după îndemnul şi cu concursul devotatului preot Ştefan At. Opreanu, a inaugurat „Joile culturale", şezători cu conferinţe educative, în cadrul unui ales program literar. Ca semne ale interesului general pentru acest început cuminte, să servească faptul că, la prima şezătoare, conferinţa părintelui Opreanu a fost ascultată de peste 400 de români, dornici de cunoştinţe, şi faptul că la cele următoare e vădit acelaş îndemn dătător de mari nădjedi pentru timpurile ce vin.

Detroit, Michigam.

150 DE ANI DE LA UCIDEREA DOMNITORULUI GRIGORE GHICA ŞI DE LA RAPIREA BUCOVINEI

Ziua de 12 Octombrie, anul acesta, ne-a amintit o dată tristă, dar şi o mare figură istorică, din acele vremuri de dureroasă stăpânire străină şi de mari suferinţe, despre cari vorbeşte, în al său articol din numărul de faţă al „Culturii poporului", marele nostru scriitor, Mihail Sadoveanu: s'au împlinit 150 de ani de când, prin trădare, a fost ucis, de către oamenii „Sublimei porţi", domnitorul Grigore Ghica al Moldovei, şi de când, tot prin trădare, ne-a fost răpită Bucovina, de către austriaci.

Se ştie, cum Grigore Ghica, acest dârz şi omenos păstrător al pământului strămoşesc, a plătit cu capul său înaltul patriotism ce-l încălzea sufletul şi-i sfătuia domnia.

Ziua de 12 Octombrie 1777 e una dintre multele ce amintesc trudita păstrare a pământului acestuia al nostru, ceasurile grele pe cari le-au trăit înaintaşii şi jertfele — belşug de înalte învăţăminte — pe cari această sfântă păstrare le-a cerut.

Pentru tot Neamul românesc, ziua de 12 Octombrie, în acest an, a fost mare: a fost slăvit, cu dreaptă şi datorită cuviinţă, unul dintre cei mai mari oameni din şiragul de domni iubitori şi vajnici apărători de ţară; şi au fost amintite sentimentele pe cari le-a nutrit, pentru noi, şi pe vremuri, o pizmaşă ţară vecină. Pentru Moldoveni şi Bucovineni, amintirea împlinirii a 150 de ani de atunci, trebuia să aibă însemnătatea excepţională a evocărilor legate strâns de pământul Moldovei şi al Bucovinei.

La Iaşi — prin îngrijirea d-lui Osvald Racoviţă, primarul oraşului — şi la Cernăuţi, au fost evocatoare serbări comemorative, la cari au luat parte, prin trimişii lor, toate aşezămintele culturale din ţară, în întâiul rând, Academia română, Liga culturală, „Astra" şi universităţile, autorităţile civile, militare şi şcoalele.

In Capitala Moldovei, d. prof. Neculai Iorga a vorbit despre însemnătatea istorică a faptelor amintite.

In cursul săptămânii încheiate, cele două momente istorice au fost comemorate la toate şcoalele din ţară.

I. Ş.-C.

ATENEELE POPULARE DIN BUCUREŞTI

Inghebările de mici — dar active — centre culturale, cunoscute în cartierele mărginaşe bucureştene sub acest nume, se pregătesc pentru o nouă activivitate, care va începe în Toamnă, ca şi anii trecuţi, şi se va încheia în Vara următoare, odată cu sfârşitul anului şcolar. Se spun lucruri interesante. Scurtele experienţe, făcute până acum, ajută mult la înlăturarea neajunsurilor primilor paşi; ele contribuie la desăvârşirea programelor şi la alegerea mai serioasă a elementelor chemate să dea concursul lor la şezătorile culturale artistice, prin cari conducătorii ateneelor respective ţin să creeze, în lumea mahalalelor, preocupări culturale şi posibilităţi de distracţii mai curate şi mai binefăcătoare, decât acelea pe cari le pot da cârciumile şi „completurile".

Paralel cu pregătirile comitetelor ateneelor populare, se pregătesc şi la „centru", la Primăria Capitalei, orânduiri noui, în ce priveşte mersul ateneelor despre cari vorbim, cu aceleaşi intenţii: de a se înlesni o mai îngrijită întocmire a programelor şezătorilor culturale artistice şi o mai serioasă alegere a celor ceri îşi oferă concursul şezătorilor puse la cale. Preocuparea primăriei e laudabilă deasemenea, de nădejduit fiind că acest amestec al oficialităţii nu va strica întru nimic iniţiativei conducătorilor de atenee.

Ateneele populare au luat fiinţă şi s'au înmulţit şi au dat roade frumoase, datorită iniţiativei libere a câtorva institutori, fără îndemnuri şi fără îndrumări dela „centru"; amestecul primăriei e laudabil şi va fi într'atât întru cât va aduce iniţiatorilor actuali şi viitori sprijinul material şi moral, de care aceştia au nevoe din când în când, pentru desăvârşirea acţiunilor. Incolo orice amestec oficial nu poate decât să strice; dovadă, amestecul oficialităţii în cooperaţie. Că începuturile au fost pe unele locuri slabe, şi în privinţa întocmirii programelor, şi în privinţa alegerii elementelor susţinătoare, e drept; însă nu e început care să nu fie slab, mai ales când lipsesc mijloacele şi experienţa.

Sperăm să avem noi prilejuri de laudă pentru cât mai multe dintre ateneele acestea. *Cultura poporului* le pune ateneelor respective la dispoziţie coloanele sale, pentru toate dările de seamă şi pentru orice publicaţii vor avea de făcut.

Totdeodată, în dorinţa de a preciza începuturile acestei admirabile mişcări culturale, pregătim la rândul nostru publicarea unui istoric al ateneelor populare din Capitală şi din provincie. Iniţiatorii şi conducătorii ateneelor sunt rogaţi să ne trimită, în cât mai scurt timp cu putinţă, toate datele pe cari le vor socoti necesare. Asupra acestei chestiuni vom reveni, de altminteri, în curând.

I. Ş.-CERNĂŢIANU.

Stăruința, în fapt, pentru ridicarea culturală a poporului, o vădim cu sacrificiile reale pe cari le facem.

Ne adresăm celor cari înțeleg.

Faptele dela Breaza *(Continuare din pagina I-a).*

Moisiu, despre: «*Viața creștinilor în genere*». Programul artistic a fost oferit de societatea «*Lunca Alunelului*» și a constat din recitări, coruri și jocuri naționale.

In fine, la ultima șezătoare de Vară, care a fost în ziua de 1 Septembrie, a. c., am ascultat conferința sf. sale preotului profesor *Const. Chiricuță*, din București, despre: «*Lege și neam*». S'a jucat revista «Ovidiu Șicană», improvizație literară a unor vilegiaturiști.

Cu toate că se lucrează cu zor, lipsește totuși ceva brezenilor: *un cor vocal*, despre care sunt informat că este pe cale să fie înjghebat, dându-se dovada cultivării sufletești și pe terenul muzical.

Recunoscător inițiatorului, îndrumătorilor, precum și tuturor risipitorilor de bunuri sufetești, de a-mi fi dat prilejul de închinare, la un altar sfânt, urez în mod sincer, prietenilor brezeni, o încoronare a operei cu folos întreprinsă, prin recoltarea roadelor din belșug produse.

CORNELIU MEZA
avocat
Prețed. «Casei naționale» din Vaslui.

Marii noștrii dispăruți

NICOLAE BĂLCESCU

Se împlinesc, la 16 Noembrie anul acesta, trei pătrare de veac, de când s'a stins departe, în Sicilia, unul dintre marii noștri români, o adevărată glorie națională, istoricul și prozatorul Nicolae Bălcescu.

Născut în București, la 29 Iunie 1819, despre el începe să se vorbească la vârsta de 19 ani, când, fiind în armată, înființează o școală în cazarmă unde predă cursuri, și mai ales istoria, pe înțelesul tuturor. N'are noroc însă armata să-l aibă multă vreme dascăl, căci școala ne fiind bine privită de stăpânire, se desființează, ceeace desgustă până într'atâta pe Bălcescu, în cât renunță și el la cariera ostășească și se aruncă cu tot focul tinereții în politică, unde întâmpină de asemenea multe neplăceri. Ce-a dintâi fu câte-va luni de închisoare la Mărginenii din Prahova, pentru principiile sale înaintate, în tovărășia altor români luminați din generația de atunci. A urmat surghiunul, împreună cu tovarășii cari împărtășeau aceleași idei liberale, alternând cu pribegia de bună voie în căutare de noui izvoare pentru alcătuirea operei lui istorice și, vai! în căutarea unui loc prielnic pentru lecuirea boalei care l-a ros așa de repede și i-a stins viața la 16 Noembrie 1852.

A trăit va să zică numai 33 de ani, o viață surghiunită și amărâtă din cauza înstrăinării silite, a lipsei și a boalei, și totuși a lăsat o operă mare și prețioasă, dovadă neîndoelnică de ceea ce ar fi putut creia mintea aceasta ageră și luminată, sufletul acesta așa de cald și de iubitor de țara lui, dacă bunul Dumnezeu i-ar fi mai hărăzit câți-va ani peste acești 33 și i-ar fi orânduit un trai mai puțin amărât.

Inșir aci, după cea mai autorizată și mai autentică documentare, opera lui:

„*Puterea armată și arta militară, dela întemeierea principatului Valachiei până acum*", lucrare publicată apoi cu titlul prescurtat: „*Puterea armată la români*" și completată printr'un „*Studiu asupra principatului Moldovei*", apărut în „*Magazinul istoric pentru Dacia*".

In acelaș *Magazin* au apărut treptat: „*Cuvânt preliminar despre izvoarele românilor*", „*Românii și fanarioții*", „*Ion Teutul*", „*Logofătul Miron Costin*", „*Spătarul Ion Cantacuzino*", „*Postelnicul Constatin Cantacuzino*", „*Puterea armată și arta militară la moldoveni, în vremea măririi lor*", „*Despre starea socială a muncitorilor plugari în Principatele române în deosebite timpuri*", „*Campania românilor în contra turcilor, dela anul 1595*", „*Buletin despre portretele principilor Țării românești și ai Moldovei, ce se află în cabinetul de ștampe la biblioteca regală din Paris*".

Diferite articole istorice, literare și politice, în diferite ziare și reviste: în ziarul lui Dim. Bolintineanu: „*Poporul suveran*"; în „*Jurnal des economistes*" din Paris, un studiu în limba franceză, întitulat „*Question économique des Principautés danubiennes*"; în dialog, „*Manualul bunului român*; conferința „*Mișcarea românilor din Ardeal în 1848*", publicată în Foaia românească dela Paris; în „*Junimea română*: „*Cântarea României*", tipărită la Paris în broșura „*România viitoare*" și reprodusă de V. Alexandri în „*România literară*" din Iași (1855), în care s'a tipărit și o parte din cartea a III-a a „*Istoriei românilor sub Mihai Vodă Viteazul*", cu titlul „*Răzvan-Vodă*".

A cincea parte din această „*Istorie a lui Mihai Vodă Viteazul*" n'a fost isprăvită, ci s'a oprit la pag. 138, tocmai la capitolul 33 ce corespunde anului 33 al existenței sale. Număr fatidic *), coincidență ciudată și de nepătruns, asemănătoare cu aceea din viața lui Napoleon cel mare, în manuscrisele căruia s'a găsit și un studiu geografic scris în tinerețe, neisprăvit și întrerupt tocmai la descoperirea insulei S-ta Elena, unde se știe ce sfârșit tragic a ispășit, după 30 de ani de la începutul acelui manuscris, neînfricatul cuceritor.

***Cultura poporului* își va îndeplini o pioasă datorie, rezervând în numărul dela 16 Noembrie, anul acesta, o pagină închinată memoriei marelui român Nicolae Bălcescu.**

V. B.

*) Care descoperă voința destinului sau a fatalității.

Acela nu este patriot, care nu a învățat a fi folositor obștei.

GH. ASACHE.
(Scriitor român 1788—1871).

ȘTIINȚA PENTRU TOȚI

ȘTIINȚA ȘI DIVINITATEA

D-l Charles Nordman, astronom francez, spune, într'una din multele d-sale lucrări în ce privește **ȘTIINȚA ȘI DIVINITATEA**:

«In afară de problemele alimentare, *necunoscutul* și *misterul* îmboldesc tot atât cât și nevoia de a mânca.

«Știința căpătată, ca urmare a imboldului, face pe om mai modest, mai puțin afirmativ, mai puțin dogmatic și sectar».

Aceasta înseamnă că, prin știință, cunoscând greutatea de a ști ceva exact și îndoindu-ne chiar de cele ce știm, nu mai putem spune cu hotărire *da* sau *nu*; nu mai cercăm să impunem părerile noastre și ascultăm cu răbdare pe ale altora.

Iar mai departe, d-l Nordman adaogă:

„Știința contribue să desvolte în om calități de indulgență, de moderație, calități atât de necesare celor cari conduc pe alții".

Adăogăm la rândul nostru și stăruim asupra acestei judecăți:

Cei cari conduc pe alții trebue să aibe un fond de știință, căci, fără aceasta, se lasă conduși numai de problemele alimentare, de nevoile vieții pământești; iar lupta pentru existență devine crudă, înverșunată și neertătoare, față de cei din jurul lor.

Știința ne învață să privim pe semenii noștri cu mai multă răbdare și cu dispoziția de a erta felul lor de a fi.

Cristos, prin învățătura Lui, ne-a dat Știința înaltă a sufletului omenesc, pe înțelesul tuturor; și prin aceasta el e *divin* și știința lui *divină*.

„*Știința* cealaltă, *profană*, a faptelor ce se petrec în Natură, nu e *absolută*, adică nu ne spune „*lucrul în sine*".

Multe cuvinte din știință, cum sunt: „timp" „spațiu", „electricitate", sunt numai cuvinte cari ocolesc fondul lucrurilor, pe care știința nu l-a aflat până acuma.

„Știința astronomică e cea care dă avântul spre infinit și care, după părerea filosofului grec din antichitate, *Platon*, este dragostea însăși.

„Din această pricină, oamenii de știință sunt și poeți".

Astronomia, sau *Știința cerului*, ne face să atingem *divinul* cu degetul, adică să-l simțim de aproape.

Știința cerului ne arată că nașterea și alcătuirea stelelor, precum și mișcările acestora, *ritmul ce conduce Cosmosul* (Lumea), sunt într'o armonie măreață, urmând *legi de necălcat*.

„*Universul stelar* ascultă de un *determinism* riguros".

Asta înseamnă că există o legătură strânsă între *cauza* și *efectul* fenomenelor.

„*Determinismul Lumii*, văzut astfel, este cea mai sublimă manifestare *a Divinității*.

„Universul e supus unor legi mărețe; el e ordonat, are legături strânse între toate planetele mari și mici cari îl alcătuesc, e armonios, e guvernat de legi hotărîte și neschimbate, și nu de voințe particulare".

„Prin mărimea lui, e măreț și *divin*.

„In Univers e *misterul*, care e *Revelația divină*".

Nimic nu explică mai bine *divinul*, decât armonia nesfârșită care leagă fenomenele și explică legile științifice.

Știința, văzută astfel, este *Revelația divină*, întocmai ca Revelația divină din învățătura Mântuitorului pentru legile sufletului omenesc.

Învățatul H. Poincaré, mort acum câți-va ani, a scris:

«Oamenii cer lui Dumnezeu să'și arate existența prin minuni. Dar minunea eternă este că minunile sunt nesfârșite, minuni sunt mereu. Pentru asta lumea e divină; pentru asta universul e armonios».

Determinismul Universului, așa cum a fost definit mai sus, arată sub forma cea mai înaltă, *Divinitatea Universului*.

Divinul, văzut astfel, nu corespunde ideei despre Dumnezeu, pe care și-o fac oamenii cu puțină știință. Acești oameni sunt prea mult robii dorințelor lor; ei au prea puțină înclinare spre ertare și recunoașterea dreptului altora și cer lui Dumnezeu împlinirea dorințelor lor personale.

Insă și Știința profană și Știința Mântuitorului luptă alături și la fel pentru ridicarea sufletului, pentru căpătarea științei și, deci, pentru apropierea de Dumnezeu.

Comandor, **C. BUCHHOLTZER**

O corabie curioasă

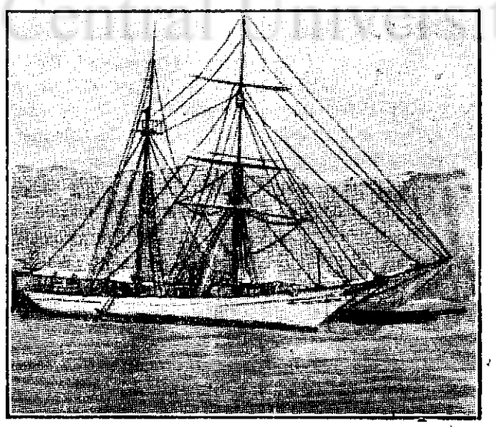

O corabie curioasă este corabia *Carnegie*, care aparține *Institutului Carnegie* din Washington și care cutreeră mările lumii, pentru determinarea *magnetismului pământesc*.

Ea are ca scop principal determinarea fenomenelor magnetice și electrice, cari fac ca acul magnetic al busolei să nu se îndrepte exact spre Nord ci să facă un unghiu în lături (în o parte sau alta) care se numește *unghiu de declinație*, precum și studiul cauzelor splendidului fenomen numit *aurora boreală*.

Corabia aceasta a făcut până acum 16 ani de călătorie și a mers peste 500.000 kilometri.

Ea e construită numai din lemn și n'are nici-o bucățică de fer sau de oțel în alcătuirea ei. Cuele și metalele de legătură, între diferitele ei bucăți, sunt de aramă.

Cablurile, sau parâmele ei de legătură la cheuri, sunt numai de *manila*.

Ancora și lanțul ei sunt de bronz.

Scopul eliminării fierului și oțelului de pe întreaga corabie este ca acestea să nu influențeze și ele acul magnetic al busolei dela bord, pentru a nu îngreuna cercetările influenței magnetismului pământesc asupra busolei.

C. B.

(După „Popular Science Monthly")

Muncă-Gospodărie

CUM PUTEM MARI RECOLTELE NOASTRE DE CEREALE

de ERNEST GRINȚESCU
Subdirector general al învățământului agricol.

II

Am lămurit, în numărul trecut al gazetei, nevoia ce o are țara ca să-și mărească recolta de cereale, pe unitatea de suprafață—pogon ori hectar.

Inainte de a arăta cum putem săvârși această mărire de producție, nu e de prisos să amintim constatarea tristă, pe care o facem de câțiva ani: că țara noastră este astăzi printre țările cu cea mai mică producție la hectar. Așa, pe când Belgia și Danemarca produc în medie 2500—3000 kgr. grâu la hectar, noi abia avem 900 kgr. de grâu la hectar. Diferență de 1600 până la 2100 de kgr! Cât am câștiga, dacă am recolta în mijlocie mai mult 200 kgr. la ha. — un sac și ceva la pogon —, dar încă un plus de 1600 kgr.? Dupe socotelile ținute la Ministerul agriculturii, recolta de grâu din 1926 este de 300.000 vagoane pentru 3.250.000 hectare. Dacă am obține în plus nu mai mult de 200 kgr. grâu la hectar, producția totală a țării s'ar mări cu 64.000 vagoane, deci cu aproape un sfert mai mult decât avem astăzi.

Iacă încă o dovadă a trebuinței de a ne mări producția agricolă.

* * *

Spuneam în articolul trecut, că trei sunt mijloacele principale și mai lesnicioase pentru mărirea producției: întrebuințarea de semințe selecționate, îngrășămintele și îngrijirea câmpului. Să vorbim despre fiecare:

1. *Sămânța bună.* De mult sămânța de grâu a țăranilor noștri este proastră, degenerată și amestecată cu prea multe corpuri străine. După expropiere sămânța este și mai rea, puțin productivă și prea imbulzită de corpuri străine. S'a scris despre aceasta mult, arătându-se că sămânța e cauza scăderii producției. Soiul bun și la plante, ca și la animale, are influență asupra producției. Din cai de rassă, ies mânzi de rasa; din cei degenerați, ies tot degenerați. Tot așa și cu sămânța. Ne încăpățânăm să nu schimbăm sămânța, cu toate că alta de soi bun ne-ar da îndoit și întreit.

Agricultorul are mai multe mijloace ca să-și procure sămânță selecționată, adică aleasă de mulți ani spre a-i da recolte mai productive, cu pai mai rezistent la boli și la cădere:

a) Să cumpere sămânță dela instituții reputate că produc sămânță îmbunătățită prin alegere de ani de zile. Așa sunt instituțiile Statului — fermele și școlile de agricultură — cari produc sămânță bună și au la îndemână mașini ca s'o aleagă: trioare, vânturători și alte mașini mai perfecționate, de aleg bob cu bob. Apoi există o societate, înființată după războiu, care se ocupă numai cu vânzarea de sămânță selecționată după mulți ani de încercare, ca să vadă care e cea mai bună. Societatea se numește „Sămânța" și are câmpuri de producție în diferite părți ale țării, iar sediul ei principal în București.

Ferma d-lui Gh. Cipăianu și ale altor agronomi de vază produc deasemenea sămânțe selecționate. Sunt apoi regiuni întregi, cari produc un grâu bun, numit „grâu de Banat".

Cel interesat se poate adresa camerelor de agricultură, cari cunosc toate casele producătoare de sămânțe selecționate și-și poate cumpăra sămânța trebuincioasă, chiar prin mijlocirea camerelor respective.

Statul însu-și se interesează de producerea de sămânțe selecționate la toate instituțiile sale, așa că în scurtă vreme vor fi puse în cultură soiuri alese, datorită muncii și priceperii agronomilor noștri învățați.

Sămânța aceasta este mai scumpă decât cea produsă de țărani. Asta'i adevărat. Insă să ne amintim de vorba românului: „Scump, dar face". Valoarea recoltei noastre depinde de sămânța ce-o întrebuințăm; în bobul pe care'l semănăm, e ascunsă toată recolta noastră! Orice muncă și orice îngrijiri am da holdelor noastre și oricât am îngrășa pământul, nu putem să schimbăm însușirile rele pe cari le-a moștenit sămânța. Chiar îngrijirile, ce dăm unor astfel de semănături făcute cu sămânță proastă, fac uneori mai mult rău decât bine: desvoltă mai mult paiul, în paguba bobului.

In China, unde populația e mai deasă, decât la noi, și pământ roditor mai puțin, locuitorii răsădesc grâul, întocmai ca grădinarii zarzavaturile; cultivându-l în felul acesta, ei îl pot prăși de mai multe ori și au ajuns să poată avea recolte mari, pe suprafețe mici.

De aceea, să nu ne scumpim. O sămânță bună produce mult și este, la urma urmelor, mai eftină.

Selecționarea, adică urmărirea an cu an a sămânței, alegând-o ca să fie din ce în ce mai productivă, face minuni. Cine nu-și aduce aminte, că înainte vreme zahărul era produs numai din trestie, și adus din țări streine? Astăzi se produce și din sfeclă, care se cultivă și la noi. Cărui lucru se datorește aceasta?

Producerea zahărului din sfeclă oe datorește influenței selecționării.

De unde la început, în stare sălbatecă, sfecla conținea numai 3—4 procente de zahăr, astăzi în urma producerii sămânței prin selecțiune, a ajuns să dea pâna lă 16 procente de zahăr.

In numărul viitor mă voi ocupa de altă metodă pentru dobândirea sămânței bune.

Binele țării cere, ca toți să pună mâna la marea operă de reclădire și consolidare a României nouă pe baze sănătoase.

REGELE FERDINAND I-iu.

Mărgica de chilimbar

de **N. A. Bogdan**

Munții din jurul mănăstirii Agapia opreau cu spinarea lor mătăhăloasă o mare parte din razele unui soare de Iulie, care prăjia totul ce întâlnea în cale. Și deși vremea era trecută de amează, lumea nu se dedea dusă dela umbra brazilor și a fagilor pletoși.

Numai cete răzlețe de maici, îmbrăcate în lungile lor rasse negre sau cafenii, se văd viind pe ici-colo, atât de pe drumul mare șoseluit, cât și prin cărările dintre chiliile din satul mănăstirii. La sunetul uruitor al toacei purtată pe umeri de o maică gârbovă, care înconjură biserica cea mare, se strâng rânduri-rânduri oile Domnului, la slujba vecerniei.

Mulți dintre *musafirii* mănăstirei în vremea Verii, cari mai au în suflete ceva credință sau evlavie, își descopăr capetele, și-și fac, mai pe văzute sau mai pe ascuns, semnul crucii. Alții însă, departe de a se gândi la așa-ceva, clocind în tidvele lor gânduri cu totul poncișe vredniciei și cuviosiei locului unde se găsesc, surâd la vederea cârdurilor de femei cernite, ce se perindează și unii bărbați mai cu seamă, pe lângă surâsul pătimaș sau vinovat, nu se pot opri de a nu șopti între dânșii cuvinte păgâne, ce pângăresc idealul sfânt al slujitoarelor lui Hristos.

Clopotele urmează toacei și îndată după ele se aud, eșind de prin ferestrele deschise ale bisericei celei mari, întonări armonioase de glasuri femeești, ce însoțesc rugăciunile de sară, ale octogenarului preot care slujește vecernia.

Stăteam singur pe o piatră mare, împestrițată cu mușchi moale, lângă o căsuță așezată pe marginea șoselei, la depărtare ca de vre-o cincizeci de pași de poarta mănăstirei. Nevastă-mea rămăsese în chilia ce o închiriasem pe o lună, fiind obosită de o excursie cam încurcată, ce-o făcusem pe culmea unui munte dela spatele Agapiei.

In zadar căutam să întâlnesc vreun prieten sau cunoscut, cu care să mă iau de vorbă și să'mi treacă de urât...

Mă plictiseam.

Ca să se strecoare mai repede vremea, începui a smulge dintr'un copac de alăturea cu mine, niște flori mici roșietice, din cari repede îmi făcui un mănunchiu, cu gândul să-l duc acasă și să-l pun la căpătâiul patului, întrucât mirosul acestor floricele era dintre cele mai plăcute.

Un mic țipăt de femee mă trezi din îndeletnicirea mea și, când îmi îndreptai privirea spre șosea, văzui plecată jos o maică, purtându-și privirea de ici-colo și cântând ceva prin prundișul șoselei.

Mă ridic instinctiv de pe piatră și, mergând spre maică, o întreb, fără să mă uit la fața ei:

— Ai prăpădit ceva, măicuță?

— Da, metaniile mele... S'a rupt ibrișinul cu care erau legate și-au curs toate prin nisip...

— Metaniile?

— Da, iaca una, două, trei... Și maica tot căuta necontenit și găsea câte o metanie prin prundiș.

— Aveai multe, măicuță?

— Douăzeci și patru mari, de abanos, și douăsprezece mai mici, de chilimbar. Am găsit până acum șaisprezece de toate.

Mă plecai și eu în jos și începui a ajuta la căutat prin prundiș. După un timp, găsirăm un număr de metanii, și când nu se mai zăria nici una în jurul nostru, începurăm să le numărăm. Maica numără de câteva ori metaniile, dar se încurca mereu în socoteala ei și, cu un ton necăjit, îmi zise deodată.

— Fă bine, domnule, ține d-ta pe aceste mari, și le numără încă odată; eu am să le număr pe cele mici, de chilimbar.

Luai din mâna maicii mărgelele negre, ce mi le dădu, le numărai și văzui că sunt tocmai câte trebuia să fie: douăzeci și patru.

— Iată, adăugi maica, din aceste mici eu am numai unsprezece! Mai trebuie una... chilimbar bun, și-i păcat mare să se prapădească!

Ne plecarăm amândoi din nou și căutarăm iarăși un timp.

Dar trecură minute după minute, răscolind cu mâna și cu piciorul nisipul și prundișul șoselei,—metania nu se mai găsea.

Spinarea începu să mă doară și sângele îmi năvăli spre cap, ceea ce'mi produse o puternică amețeală.

— Mă iartă măicuță; dar nu mai pot căuta. Am cam amețit; mă duc să mai stau pe piatră.

— Ai amețit? Se poate? Și maica mă privi fix în ochi, ridicându-se și ea de jos și deschizând în lături, în linie orizontală, ambele brațe, ca să-și îndrepte și ea șira spinărei, ce se vede că-i amorțise, ca și mie.

In acel moment privile mele se opriră drept în fața maicii.

Din ce mă așteptam să văd înainte-mi o femeie, ca de vreo cincizeci sau șaizeci de ani cel puțin, cu zbârcituri pe față, pricinuite de vârstă, vegheri, muncă, rugăciuni și poate... lacrămi fără de sfârșit, ce i-or fi brăzdat obrajii în curgerea vremilor, de când s'a închinat mănăstirii,—dacă nu cu mult înainte poate...— ochii mei fixară figura senină a unei fete, ce nu avea semne să fi trecut măcar anii minorității.

Nouăsprezece, douăzeci de ani să tot fi avut,—dar mai mult erà cu neputință—și, pe deasupra erà și... frumoasă... dar frumoasă, nu glumă!

Mi se păru deodată că sângele meu, ce erà deja ridicat în tidvă-mi din pricină că stătusem plecat mai multă vreme, acum năvălea cu o grabă întreită în creeri, și, pentru câteva secunde, vederile mi se întunecară. Când mă reculesei, băgai de seamă că maica pusese o mână,—albă, fragedă și micuță,—pe mâna mea și, strângând-o, îmi zise cu oarecare grijă:

— Ce ai, domnule? Parcă-ți vine rău...

—Eu?!.. nu am nimica,—bâlbâii încet.

Imi retrăsei mâna din mâna maicii și, întorcându-mă spre lespedea pe care șezusem înainte, mă așezai iar, încet, acolo.

— Dar eu văd că nu ți-i bine... Obrajii ți s'au înroșit...

— Nu-i nimica; are să-mi treacă.

— De vrei, să-ți aduc o leacă de apă rece din chilie dela noi; nu stăm departe. Indată îți aduc.

Cuvintele aceste mi se păreau atât de ferbinți și privirea maicii răzbătea așa de adânc în sufletul meu, în cât îmi trebui o sforțare puternică și o voință cam supra-naturală ca să pot răspunde ceva, mai aels negativ, la propunerea ce mi se făcu. Totuși după câteva clipe vorbii încurcat:

— Nu... nu am nevoie, măicuță... Mi-i mai bine... Iți mulțumesc...

— Trebue să-ți mulțumesc eu mai mult decât d-ta mie, pentru truda ce ți'ai dat să mă ajuți la căutatul motaniilor. D-ta nu știi cum țin eu la dânsele; sunt dela mama, Dumnezeu s'o ierte! Atâta mi-a mai rămas dela mama. N'ai cunoscut-o? negreșit,—Dumnezeu s'o ierte sărmana. Și apoi îs lucruri sfinte, aduse de un călugăr dela Sfântul-munte, după ce le-a pus pe însuși mormântul Mântuitorului! Și ce rău îmi pare c'am prăpădit una,—din cele de chilimbar...

Maica oftă, și printre buzele ei se deschiseră ușor ca să dele drumul unui mic suspin, două șiraguri de dinți, albi și frumoși, ca ghioceii, se zăriră; iar ochii ei, de culoarea seninului, ce se întâlniră câteva clipe cu ai mei, îi văzui muiați de o rouă de lacrămi. Ei se plecară îndată în jos, acoperiți de niște gene lungi, castanii și dese, pentru a se mai ridica odată, cu iuțeala unei luciri de fulger îndepărtat, asupră-mi, după care întregul ei cap se întoarse puțin pe umeri, alungându-și privirile spre poarta mănăstirei.

Trecură încă vreo câteva minute; mă desmeticisem mai bine.

Măicuța ce stătea încă, parcă pironită pe loc, înainte-mi, îmi vorbi iar:

— Cum îi numele d-tale, domnule?

Ii spusei numele.

— Ești însurat; se vede după inelul de logodnă...

— Da, sunt însurat.

Peste câteva minute, măicuța adause:

— Ai copii?

— Nu.

Mai trecură câteva clipe, în cari maica stătea tot pironită pe loc; apoi deodată, scuturând puțin

„Precum voiţi să vă facă vouă oamenii, şi voi faceţi lor aşişderea"

Dumineca a 19-a de după Rusalii

(Luca VI, 31 — 36).

„Zis-a Domnul:

„Precum voiţi ca să vă facă „vouă oamenii, şi voi faceţi lor „aşişderea. Şi de iubiţi pe cei ce „vă iubesc pe voi, ce dar este vouă? „Căci şi păcătoşii iubesc pe cei „ce îi iubesc pe dânşii.

„Şi de faceţi bine celor ce vă „fac vouă bine, ce dar este vouă? „Căci şi păcătoşii dau păcătoşi„lor împrumut, ca să ia întocmai. „Ci iubiţi pe vrăjmaşii voştri, şi „faceţi bine, şi daţi împrumut, „nimic nădăjduind, şi va fi plata „voastră multă, şi veţi fi fiii Ce„lui prea înalt; că El este bun „spre cei nemulţumitori şi spre „cei răi. Deci, fiţi milostivi, pre„cum şi Tatăl vostru milostiv este".

Inţelepte şi pilduitoare cuvinte a grăit Iisus către *evreii cari veniseră la Dânsul.* Cât adevăr şi câtă cunoaştere a sufletelor sunt cuprinse în aceste cuvinte!

Au trecut aproape două mii de ani de când aceste cuvinte au fost rostite şi par'că nimic nu s'a schimbat. Aceleaşi cuvinte le poţi spune şi tu, creştine, aproapelui tău; le poţi spune — trebuie să ţi le spui — chiar ţie însuţi, şi, dacă, cercetându-ţi sufletul, vei putea să le dai ascultare, vei fi vrednic să stai în rândul drept credincioşilor.

Care om îşi poate dori sie-şi răul şi necazurile? Cine oare aşteaptă să fie surghiunit, batjocorit, prădat de vecinul, de aproapele său? Desigur, nimeni! Fiecare nu doreşte pentru sine decât binele; iar din partea semenilor săi, nu aşteaptă decât respectul, lauda şi ajutorul în clipe de nenorocire. Ei bine, Mântuitorul zice: *„...fă aproapelui tău numai aceea ce vrei să-ţi facă el ţie"*; iar românul adaogă: *„Fă binele, ca să auzi bine"*. E greşit să pui aci zicala: *„Fă binele, să-ţi auzi rău"*, căci aceasta se întâmplă numai atunci când gândul necurat se strecoară, pe nesimţite, sau în sufletul celui ce face binele *«numai de ochii lumii»*, sau în sufletul învechit în rele al celui ce primeşte binele...

Cu drept cuvânt spune Mântuitorul: „ce mare lucru ai făcut, dacă tu iubeşti numai pe aceia cari te iubesc pe tine?" Acest lucru îl face orice om. Iubeşti pe tatăl tău, pe mama ta, pe fraţii tăi, pe rudele tale; e lucru firesc. Aceştia alcătuesc familia ta, sunt sprijinitorii tăi, îndrumătorii tăi. Nici o deosebire, în această iubire, între tine şi păgâni. Iubeşti pe aproapele tău, pe acela care îţi face binele. Aceasta nu e o dovadă că eşti în adevăr creştin, că eşti cu adevărat pătruns de învăţăturile Aceluia care a fost răstignit pe Golgotha pentru mântuirea lumii.

Faci oare altceva decât că dai înapoi ceeace ţi s'a dat? Nu!

Adevărata iubire, adevărata faptă bună, este în a da, întotdeauna, din prisosul sufletului tău, fără să aştepţi ca să ţi se înapoieze. Răsplata aceasta s'o aştepţi numai dela Cel de sus.

Sfatul Mântuitorului, îndemnul său dumnezeesc e: *„Ci iubiţi pe vrăjmaşii voştri, şi faceţi bine, şi daţi împrumut,* **nimic nădăjduind**; *şi va fi plata voastră multă, şi veţi fi fiii Celui prea înalt"*.

Câtă frumuseţe!

Să iubeşti, *cu adevărată iubire*, pe acela care te urăşte, pe acela care te persecută şi îţi vrea răul, e tot ce poate fi mai măreţ în morala creştină. E deosebirea fundamentală între religia creştină şi celelalte religii, cari au existat şi există.

Gândeşte-te, creştine, numai o clipă la întâii creştini, la martirii creştinismului, cari n'au murmurat, nu s'au răsvrătit, n'au avut un pic de ură, nici o singură clipă, împotriva prigonitorilor şi asupritorilor lor. Ei, dimpotrivă, iubeau pe chinuitorii lor cari, prin moarte, îi trimiteau cu un ceas mai de grabă în Impărăţia dreptăţii veşnice. Ei iubeau pe vrăjmaşii lor cu adevărată iubire creştinească şi deaceea biserica ortodoxă îi venerează aşa cum se cuvine.

Tu, creştine, încercat-ai să urmezi învăţătura aceasta sfântă? Trecând peste grijile tale pământeşti, peste ambiţia ta, peste patimile tale omeneşti şi ridicându-te astfel mai pre sus de tine ca om, încercat-ai să iubeşti pe vrăşmaşii tăi, ca pe tine însuţi? De ai pregetat până acum, hotărăşte-te şi încearcă. Toate cele pământeşti, grijile durerile, patimile, ambiţiile şi bucuriile urâte sunt trecătoare; veşnicia e dincolo de nemerniciile noastre şi ale semenilor noştri.

Dacă acestea ar fi în cugetul fiecărui creştin, câte lucruri bune nu s'ar vedea înfăptuindu-se sub ochii noştri, căci câtă energie nu se pierde în luptele noastre zilnice pentru a doborî pe aproapele nostru, pentru ca, pe ruinele căderii lui, să ne ridicăm poftele noastre şi dragostea de înălţare lumească!..

Tu, creştine, înglodat în păcate fiind, mai poţi aştepta mila Tatălui, când tu nu ai milă? Mai poţi aştepta iubirea Lui, când tu nu ai iubit? Nu; adevărul, acesta ţi'l poate lămuri judecata ta din clipa de nenorocire, când îţi aduci aminte de Dumnezeu.

Niciodată să nu ai gândul la răsplata pământească ci la aceea care vine de sus. *Fii drept, bun şi milostiv, precum şi Tatăl din ceruri milostiv este.*

Cercetează-ţi sufletul şi viaţa, clipă cu clipă, trudeşte-te de-ţ curăţă sufletul şi te înalţă, înlăturând răul care te duce la pierzanie, înăbuşind patimile ce-ţi clocotesc în sânge, strivind sub cruce poftele de mărire deşartă, căci **învingător nu este decât acela care se învinge pe sine.**

Em. C. Pasculescu-Orlea.

„Cui eşti ajutor, Doamne, au nu celui slab?"
(CARTEA LUI IOV).

din cap şi, fără să se mai uite la mine, îmi zise:

— Rămâi cu bine, domnule; şi'ţi mulţămesc încă odată de osteneală...

Zicând aceste cuvinte, maica, clătinând puţin din cap, se întoarse cu totul dela mine şi plecă spre mănăstire. Trecând iar pe locul unde i se deşiraseră metaniile, ea mai stătu o clipă, de cercetă râpele cu ochii pe deasupra prundişului; dar nu zăbovi mult şi, ca desnădăjduită de a mai putea găsi ceea ce prăpădise, porni repede înainte, şi după câteva clipe dispăru în interiorul mănăstirii.

Mă uitai lung după această femeie, ce îmbrăcase aşa de tânără haina pocăinţei.

Imi veni un moment ideea să mă duc după dânsa, la biserică... ca să o mai pot privi câtăva vreme. Dar repede îmi luai sama şi, cu o hotărîre din acele ce, când încă mai ai în piept o inimă neslăjită cu totul, e greu s'o poată căpăta cineva cu uşurinţă; mă ridicai de pe peatră şi pornii, cu gândul să mă duc mai curând acasă.

Punând piciorul pe marginea şoselei, pe locul unde se întâmplase împrăştierea metaniilor, dintr'o singură aruncătură de ochi zării metania de chilimbar, atât de mult căutată până mai odinioară. O ridicai din colb, o ştersei cu batista şi rămăsei nemişcat un minut, privind-o şi examinând-o în palmă.

Cel dintâi gând al meu îmi fu să alerg la biserică, să duc metania maicii. Şi plecai într'acolo.

Când să intru pe poartă, nevastă-mea îmi eşi înainte. Ea îmi bănui că am întârziat prin mănăstire, şi'mi spune că suntem aşteptaţi la o familie prietenă, care ne-a poftit la masă.

Nu ştiu ce am îngăimat ca răspuns; nu ştiu cum s'au prefăcut gândurile în tidva mea. Ştiu atâta, că nu m'am mai dus în biserică să înapoesc metania, — dar nici nevestei mele nu i-am spus nici iotă de daravera aceasta. Imi eră par'că teamă...

N'am mai văzut pe măicuţa cu metaniile de atunci,—cu toate că tot timpul ce am mai rămas în mănăstire o căutam pretutindeni cu ochii, când umblam pe ori şi unde; nici n'am ştiut cum să întreb de numele ei. Şi păstrez încă şi astăzi, ca o moaşte sfântă, acea mărgică de chilimbar. Am purtat-o multă vreme în buzunarul de sus dela jiletă. Mai târziu am pus-o în una din cutioarele ce stau pe biroul meu. Şi de câte ori se întâmplă să caut câte ceva în acele cutioare şi dau de acea metanie, fără voe, simt o tulburare neînţeleasă în sângele şi în creerul meu, pe care o urmează, de obicei, o bătae repede a inimii şi tâmplelor mele.

Acţiunea culturală bulgară în Valea Timocului

Noi. am cerut totdeauna vecinilor noştri, în ce priveşte pe conaţionalii noştri, aşezaţi în cuprinsul hotarelor lor prin puterea de orânduire a împrejurărilor istorice, să aibe faţă de aceşti români aceeaşi bună voinţă pe care am avut-o şi o avem noi faţă de conaţionalii, respectivilor vecini, aflaţi în cuprinsul hotarelor noastre. Am cerut şi cerem: egalitate cu autohtonii în faţa legilor ţării, îngăduinţa graiului şi datinetor lor strămoşeşti în biserici, îngăduinţa graiului lor în viaţa de toate zilele şi în şcoli.

Atât.

Tratamentul căruia supunem noi minorităţile etnice din România confirmă, zilnic, spusele noastre.

Intru cât priveşte pe bulgarii din întreaga Dobroge, şi din cea veche şi din cea nouă, faptele au fost şi pot fi verificate; ele n'au desminţit şi nu pot desminţi cele ce spunem.

Nu vorbim despre atitudinea vecinilor bulgari, faţă de populaţia din cadrilater; acolo, ei săvârşesc, — după puterea lor de a concepe politica şi cu mijloacele pe cari le pot întrebuinţa, după *judecata lor* — o acţiune politică, bine cunoscută, apreciată şi caracterizată de toată lumea.

De câtva timp, însă, aceşti vecini, despre cari ne străduim să avem o părere mai bună, — condiţia fundamentală pentru înlesnirea unei apropieri, cel puţin intelectuale deocamdată, pe care o dorim şi noi şi o parte din intelectualitatea bulgară —, au început o acţiune «culturală» în Valea Timocului. Două societăţi culturale (!) *„Kubrat"* şi *„Rodna Zastica"*, cari au între membrii lor, zice-se şi nu-i exclus, şi membrii ai Siguranţei bulgare, caută să înspăimânte pe studenţii şi şcolarii români, înscrişi la universităţile şi şcolile din România, pentru completări de studii, bătându-i până la ucidere, atacându-i cu focuri de arme. ameninţându-le şi intimidându-le părinţii, spre a face pe aceşti studenţi să-şi părăsească vetrele, sau să renunţe la învăţătură în şcolile noastre şi la orice năzuinţe de propăvăduire a culturii româneşti.

Mijloacele întrebuinţate au caracter specific cultural-bulgar:

Studentul Ion Mavrea, din comuna Bregova, a fost bătut până la sânge în grădina publică din Vidin; studentul Ilie Truia, din comuna Vârf, a fost de două ori bătut până la moarte, în bâlciul din Vidin; studentul Zamfira Petcu a fost victima unui atentat cu vitriol, care i-a pricinuit răni mari şi dureroase; studentul Marin Marinescu a fost atacat, în marginea Vidinului, cu focuri de arme, de către doi agenţi ai Siguranţei bulgare din Vidin, şi n'a scăpat decât după o crâncenă luptă întrebuinţând el însuşi revolverul; studentul Nicolae Stănescu, din Vidin, a fost rănit de o bombă, care i-a fost aruncată în casă în timpul nopţii şi care a pricinuit stricăciuni şi clădirii; studentul Stoian Petrescu, din comuna Gânzova, a fost bătut până la moarte de către agenţii Siguranţei bulgare, la bâlciul din Vidin; elevul Ilie Mihăilescu, din aceeaşi comună, a fost crunt bătut, pentru faptul că a cerut schimbarea paşaportului său.

Nu mai adăogăm numeroasele cazuri de pândire şi bătae la colţuri de străzi sau afară din comune, cari dovedesc că se urmăreşte nu numai spăimântarea, ci chiar nimicirea românilor timoceni, hotărîţi să pătreze legături cu România.

Sunt îapte cari vorbesc destul de lămurit, fireşte în graiul vecinilor noştri; dar ele pot fi înţelese şi judecate de lumea civilizată de pretutindeni.

La rându-i, guvernul nostru ştie care-i este datoria.

Din Bucovina rutenizată

Starea comunei Şubrăneţi din (jud. Cernăuţi)

Spre Nord-Est de Cernăuţi, depărtare de 14 km., sau cale de un ceas cu căruţa cu doi cai, dai de vestita comună răzăşească Şubrăneţi, sat întemeiat cu 450 de ani în urmă, de către logofătul Lobodă.

«Şubrăneţi» derivă din două cuvinte: «Şuba» — o haină mare de postav negru, căptuşită cu blană — şi «Neti», numele fiicei logofătului Lobodă.

Logofătul Lobodă avea o fiică «Neta», pe care o desmierda «Neti», şi care, plimbându-se odată prin acest loc, perdu o şubă turcească ce o avea la căruţă; iar mai târziu, tată-său, înfiinţând satul de azi, l-a botezat «Şuba-neti»

După răpirea Bucovinei de către Austria şi după ce s'au statornicit şi rutenii în satul «Şubaneti», aceştia i-au modificat niţel numele şi i-au zis «Subraneţi», nume pe care îl are şi astăzi.

Satul este aşezat la 2 km. departe de şoseaua principală Cernăuţi-Zastavna, în dosul unei coline dulci, ale cărei forme ondulate sunt acoperite cu trifoi.

Pe marginea satului trece pârâul istoric Soveta, unde logofătul Lobodă s'a războit cu polonii.

Dacă ne-am întoarce acum cu 450 de ani în urmă, am vedea în satul Şubrăneţi o populaţie neaoş moldovenească. Am vedea conacul moşiei familiei Lobodă; iar pe malul pârâului Soviţa ar zice, duios, un cimpoin, la cântecul căruia familiile Musteaţă şi Lobodă ar juca, poate, brâuleţul, bătuta ori căzăceasca.

Dacă pârâul Soviţa ar putea glăsui, câte nu ne-ar spune el... Ar înşira, rând pe rând, nelegiuirile făptuite de fosta administraţie austriacă; ar povesti cum a fost adus, de către stăpânire, puhoiul rutean din Galiţia, şi prăpăşit pe plaiurile moldovenilor; cum veneticii, fiind mai numeroşi decât băştinaşii, cu vremea i-a rutenizat aşa de bine pe aceştia, că familii curate moldoveneşti, ca al de: Musteaţă, Lobodă, Vlaicu, Radeş, Şoiman, Pepelea, Piţul şi altele, nu mai ştiu boabă românească, deşi părinţii lor erau neaoş moldoveni.

Şcoala, armata, biserica şi autoritătile administrative, cari erau puse de stăpânire în altă limbă, i-au desnaţionalizat pe moldoveni, făcându-i să uite limba lor maternă şi să înveţe limba ruteană, pe care o vorbesc şi azi.

Ce ar putea face Statul, să readucă la ţărm corabia pierdută?

'I se cer, şi ar trebui să facă astfel ca:

1) în şcoală, copiii să înveţe numai româneşte, învăţătorii cuvenindu-se să fie numai români;

2) în biserică, şi la toate slujbele religioase, să se oficieze numai în limba românească;

3) în toate instituţiile Statului, să se facă formele şi să se vorbească numai româneşte;

4) toţi slujbaşii de origine ruteană să fie mutaţi în vechiul regat ori în sate şi oraşe locuite numai de români; iar în posturile în slujbele lor să fie puşi numai şi numai români, de origine română.

Pe calea aceasta s'ar ajunge mai repede, decât altminteri, la românizarea din nou a satelor rutenizate de puhoiul străin, a-nume adus de stăpânirea austriacă.

Când zicem am ajunge «repede», trebuie să nu uităm, că totuşi avem nevoie de ani, de zeci de ani. De aceea, din partea celor cari au datoria să poarte de grijă acţiunii de înapoere la românism, se cuvine să nu fie pierdută vremea zi cu zi. E nevoie — din partea tuturor celor cari simt, judecă şi voiesc româneşte —de hotărîre şi energie.

Problemele de felul acesta nu sunt bine înţelese—şi mai puţin încă efectiv rezoivate—dacă ele sunt privite numai în treacăt şi numai din când în când.

GH. E. SOLOMON.

„Un azi face mai mult de cât doi mâne".

)Dintr'un vechiu calendar românesc).

O nuntă ţărănească la Lupşani (în Ialomiţa)

— FOLKLOR —

de M. VULPESCU

Cu o notă introductivă de I. Ş.-Cenăţianu

Aflându-se, Vara aceasta, în satul d-sale natal, la Lupşani, în Ialomiţa. distinsul nostru colaborator, d-l M. Vulpescu,—care, se ştie, este nu numai un admirabil cântăreţ, unul dintre marii noştri artişti de operă, dar şi un foarte preţuit folklorist *) —, a avut fericitul prilej să asiste la o nuntă ţărănească, făcută cu tot rostul tradiţional **)

Obiceiul de nunţie din partea locului păstrează încă frumuseţea datinelor strămoşeşti, cu toate că alterările pricinuite de vremuri n'au putut fi, desigur, fără însemnătate.

Nunta aceasta — a cărei desfăşurare d. Vulpescu a urmărit'o cu toată luarea aminte cuvenită, cu băgarea de seamă a folkloristului preocupat să noteze până şi cel mai mic amănunt caracteristic — este foarte interesantă, nu numai prin evocarea legăturilor pe cari obiceiurile de azi, de prin unele locuri ale ţării, le au ca un depărtat trecut din viaţa Neamului românesc, ci totdeodată din punctul de vedere al evoluţiei obiceiurilor şi prin condiţiile excepţionale în cari ea a fost făcută din punct de vedere moral-religios.

Amănunte, ce trebuesc notate:

1. Tradiţia şi sentimentul religios sunt păstrate atât de puternic la unii dintre ţăranii din partea locului — cel puţin la unii, de nu admitem că ar fi la toţi —, în cât, atunci când unii dintre ei ajung la îndatorirea legăturilor de căsnicie, ţin cu tot dinadinsul la respectarea datinelor din strămoşi, fie chiar şi sub forma păgână a vremurilor rămase în urmă cu sute de ani, dacă din pricini cuviincioase şi bine dovedite nu pot avea binecuvântarea preotului.

Cazul despre care vorbim e tipic.

Flăcăul, fata şi părinţii, oameni foarte de treabă în înţelesul strict al cuvântului, ţin cu tot dinadinsul ca nunta să fie făcută. Legături de inimă au făcut ca flăcăul şi fata să se socotească făgăduiţi unul altuia mai de mult; fata n'are decât 13 ani şi 8 luni, dar, bine clădită, e puberă, are înfăţişarea unei fete voinice ajunsă la 18 ani şi-i cuminte şi gospodină; flăcăul, meseriaş, are neapărată şi nevoe de o bună gospodărie, „a lui". Legea noastră civilă nu îngădue căsătorirea unei fete, mai înainte ca fata să împlinească vârsta de 15 ani; nici primăria nu poate da încuviinţarea, nici popa binecuvântarea în altar. Şi, totuşi, cazul era, ca nunta să fie făcută: la vreme, după firea celor cari voiau să se căsătorească şi după firea împrejurărilor; înainte de vreme, după firea legii civile, care rânduesţe, în speţă, şi mersul legii bisericeşti.

Preotul comunei, un preot cuminte, cunoscător de oameni şi înţelegător de împrejurări, a înţeles cum vor merge lucrurile, a spus oamenilor ce trebuia să le spună despre paza legilor şi despre a bunei cuviinţe morale şi— pentrucă nu putea face mai mult — a făcut logodna religioasă, care îngăduie aşteptare, mulţumindu-se cu făgăduiala însuraţeilor, că, îndată ce fata, nevasta, va împlini 15 ani, vor trece cu aceeaşi grabă, ca acum şi pe la primărie şi pela biserică.

Din felul cum aceşti însuraţei au înţeles să respecte tradiţia şi obiceiul nunţii, se poate vedea că sunt oameni, cari vor respecta şi îndatoririle ce şi-au luat faţă de preot.

Nelipsind doar de cât trebuincioasa — dar cuviincios amânata — bine cuvântare a bisericii, nunta au făcut-o, după cum o descrie amănunţit d-l Vulpescu, aşa cum a cerut-o tradiţia cea mai curată, pe care o are localitatea. Ceva mai mult — de altminteri, acesta-i principalul fapt caracteristic, întru cât dovedeşte că, în mintea şi în judecata poporului, tradiţia are, în unele cazuri, putere de lege—, mirii, îngenunchiaţi pe două perine, aşternute jos, au ascultat cu smerenie, potrivit obiceiului de nuntă din localitatea aceasta, oraţia deslegării cununiilor, zisă de un flăcău. Această oraţie e zisă de obiceiu, înainte ca mirii să plece la biserică. Nunta a urmat, după aceea, fără nici-o abatere, fie cât de mică, dela ce e rânduit din vremuri ce nu se pot ţine minte.

Cu alte cuvinte, cum foarte bine caracterizează d-sa însuşi nunta aceasta, d. Vulpescu a asistat la o nuntă făcută ca pe vremea dacilor sau a romanilor.

In fapt — ar putea spune cineva — a fost sărbătorită începerea unui concubinaj, pentru că a fost nuntă, dar n'a fost, propriu zisă, cununie. E şi nu e aşa. In cazul acesta, însuraţeii sunt oameni iubitori şi respectuoşi de tradiţii şi de biserică; faptul îl mărturisesc toate cele petrecute, astfel că exclud şi părerea că ginerele, fiind un meseriaş, ar putea fi un om cu „idei noui". In cadrul îngăduit de legi şi de împrejurări, a fost o nuntă frumoasă, demnă de cinstire şi de ţinut minte.

Negreşit, însă, că, judecând din punct de vedere moral-religios, cazul acesta trebue să rămână un caz izolat, „un caz excepţional"; imitarea faptului nu poate fi decât condamnabilă.

2. Un amănut de a doua mână, care vădeşte cum evoluiază moravurile, în raport cu condiţiile noui de viaţă: mirele fiind meseriaş şi neputând avea colăceri-călăreţi, întrucât cei mai mulţi prieteni ai săi erau, probabil, tot meseriaşi, a avut colăceri-ciclişti...

Cine ştie, dacă zilele acestea de manifestări tradiţionale nu sunt printre cele din urmă, ce mai pot fi trăite. Ne pregătim să ne depărtăm de trecut şi de tradiţii... cu iuţeala progresivă a bicicletelor, a automobilelor şi a avioanelor.

Deosebit de însemnătatea fol, kloristică, relevată de d. Vulpescu-faptele au totdeodată o notabilă însemnătate sociologică. Şi din amândouă punctele de vedere, ele înfăţişează un preţios material documentar.

I. Ş.-Cernăţianu

*) D-l Vulpescu are publicată o apreciată serie de culegeri de folklor.

Cea mai nouă lucrare a d-sale, apărută de curând, la Paris, în limba franceză, poartă titlul *„Les coutumes populaires roumaines"*, şi e însoţită de o elogioasă prefaţă a ilustrului Van Gennep, directorul faimoasei reviste pariziene *Revue des études ethnographiques.*

**) D-l Vulpescu roagă pe toate persoanele, cari au prilejul să observe şi să noteze fapte interesante din punct de vedere folkloristic, să le comunice, d-sa obligându-se să menţioneze, în lucrările publicate, provenienţa lor.

O nuntă ţărănească la Lupşani

Cu vre-o câteva zile înainte de ziua nunţii, *Socrii mari* (părinţii băiatului) au ales *Călţunarii* şi *Călţunăresele*; iar socrii mici (părinţii fetei), *Pocânzeii*. Flăcăul şi-a ales, deasemeni, *Colăcerii* şi *Surorile de ginere.*

Vineri şi Sâmbătă, s'a făcut pâinea care, la nunta descrisă aci, umplea o jumătate de cameră. Vinul este în camera unde se ţin cele ale mâncării.

SÂMBĂTĂ:

La Mireasă

Bradul

Sâmbătă, pe la ora 2 după prânz, pleacă dela Ginere — fără ştirea acestuia, el netrebuind nici să vadă şi nici să se arate — spre locuinţa Miresei, doi flăcăi cu bradul. Ei sunt însoţiţi de doi, trei, ori patru Călţunari şi Călţunărese şi de trei Surori de ginere. Unul dintre Călţunari poartă un buriu cu ţuică; alţii poartă plosci cu vin. *Lăutarii* sunt în fruntea acestui cortegiu.

Ei duc pe o tavă un pui fript şi o chisea cu dulceaţă, din care se face prima «trataţie». Acest dar se numeşte *«ploconul miresei»* şi este însoţit de tot ce trebue pentru toaleta Miresei: roche, pantofi, ciorapi, mănuşi, beteală, flori ş. c. l.

De-i aproape, cortegiul vine liniştit, cu lăutarii în frunte urmaţi de cei doi flăcăi cu bradul, şi de restul lumii.

Ajunşi la *Socrii mici*, dela poartă nuntaşii veniţi cu ploconul miresei sunt auziţi strigând:

— *„Bună dimineaţa, Socri mari! Ce mai e nou?*

Din casa Socrului, iese *Mireasa*, având în dreapta şi'n stânga câte un Pocânzeu şi-o Pocânzoaică. Ea invită lumea în casă, unde serveşte câte o dulceaţă cu'n pahar de apă şi câte un rachiu.

După ce s'a isprăvit cu „trataţia", începe *gătirea Miresei*, cu care se îndeletnicesc Surorile de Ginere, ajutate de două rude, vecine ori prietene, pe cari a voit *Mireasa* să le invite.

Rochia, pe care mireasa o îmbracă acum, este rochia (ştofa) dăruită de ginere, la logodnă.

Lăutarii cântă:

„Taci, mireasă, nu mai plânge,
„Că la maică-ta te-i duce,
„Când o face plopul pere
„Şi răckita micşunele".

Când toaleta Miresei s'a sfârşit, începe gătirea bradului.

Se ia o cofă plină cu apă, în care se pune bradul. De-a dreapta şi de-a stânga bradului, se află un băeţaş şi-o fetiţă, cari ţin bradul. In cofă se aruncă, de către cei doi flăcăi cari au adus bradul, doi—trei lei ce vor fi ai celor doi copilaşi.

Mireasa, cu unul dintre cei doi flăcăi veniţi cu bradul, ia o ţeavă cu arnici şi face cu ea înconjurul bradului, înfăşurându-l astfel cu arnici roşu. Ea are în mână un măr, pe care'l înfige în vârful bradului; şi mai are şi un buchet de busuioc, pe care-l leagă de prima cracă a bradului. Se face apoi o horă în jurul bradului, de către băeţii cari au venit cu bradul şi fetele invitate de mireasă.

Apoi iau bradul cu cofă cu tot şi ies afară, unde fac o horă mare la care nu ia parte de cât tineretul.

După această horă, bradul este fixat cu două-trei cuie pe un dop (stâlp) al casei, de obicei pe unul dintre cei doi cari încadrează uşa principală.

Socrii strâng Călţunarii şi flăcăii şi pun masa, care ţine până pe la ora şease seara.

Când masa s'a ridicat, de formă, căci este semnalul plecării celor cari au venit cu ploconul, se adună tava adusă pentru serviciu, buriul, ploşcele, etc, şi în frunte cu lăutarii, cari cântă un marş, cei veniţi pleacă spre casa Mirelui, zicând:

— *„Rămâneţi săuătoşi, Socri mari!"*

Masa continuă la *Socrii mici* (la fată), unde s'au mai strâns rude şi prieteni. Dela *Mire* au venit trei lăutari şi trei Călţunari şi au zis:

— *Bună dimineaţa, Socri mari.*

Pocânzeii şi toată lumea se aşează la masă.

Intotdeauna când se ridică o masă, lăutarii cântă.

«Strânge masa, Soacră mare!»... etc.

Se strânge masa şi începe jocul, care durează până la ziuă.

Socrul mic ia plosca şi buriul de ţuică, pe cari le încredinţează Călţunarilor şi le trimite *Mirelui*, împreună cu darul lui către *Mire.* Lăutarii se află în fruntea cortegiului.

La Socrul mare (la „Ginerică")

Dimineaţa, cea dintâi grije ce o au este să trimită bradul la Mireasă, însoţit de doi-trei flăcăi cari îl poartă, de doi-trei Călţunari, cum şi de trei-patru Sorori de Ginere; aceştia pleacă cu lăutarii în frunte, cu un buriu de ţuică, o ploscă cu vin. etc.

După plecare, *Socrul mare* şi *Ginerele* se pregătesc să trimeată plocon şi brad *Nunului.*

Socrul mare rămâne acasă.

„Ginerica", cu trei Călţunari, trei Călţunărese şi cu lăutarii se duc cu plocon la *Nun.*

La Nunul mare

Ajuns cu însoţitorii lui la *Nun Ginerele* zice:

— *«Bună dimineaţa, Nune mare şi bine v'am găsit sănătoşi!»*

Când *Ginerele* s'a apropiat, sărută mâna *Nunului* şi *Nunei mari. Nunul* îl aşteaptă, pregătit, cu rudele şi prietenii lui, cu acei cari vor lua parte şi la masa cu dar).

La *Nunul mare* masă întinsă.

— *«Noroc, Nune mare! Cum ai ajuns la nunie, aşa să ajungi şi la botez!»*

Nunul are cuvântul hotărîtor în tot timpul nunţii; de el trebuie să asculte toată lumea care are rost la nunta unde-i el *„Nun mare"*.

La *Nun*, masa-i întinsă. Când lumea s'a astâmpărat pe la mese, *Nunul mare* dă poruncă să fie aduse mâncările.

In cântecul Geamparalelor, se «joacă străchinile». Este unul dintre cele mai frumoase şi mai pitoreşti momente ale nunţii, pe care le-am văzut atunci pentru întâia oară.

Călţunăresele se ivesc venind din bucătărie, fiecare cu câte 2 strachini de mâncare; cu varză, pilaf, iahnie, friptură şi altele. Ele dau chiote jucând Geamparalele şi purtând pe sus străchinile. Şireagul de slujitoare şi slujitori se resfiră printre mese, întrebând, în gura mare:

„Unde eşti, Nune mare? Unde [eşti?
„Măi, iată nuntă fără Nun mare!
„S'a ascuns? Ori i-e ruşine?
„Ori bucatele nu's bune?

Când toată lumea este servită, unul dintre lăutari strigă celorlalţi ai lui să tacă şi, adresându-se *Nunului mare*, îl întreabă:

— *«Nune mare, e gata?»*

Nunul mare răspunde:

— *«Este gata!»*

Lăutarul zice *Nunului*:

— *«Ei, atunci, zi Tatăl nostru».*

Nunul mare le zice lăutarilor:

— *«Ziceţi voi!»*

Lăutarul:

— *«Ce să zic, fira-şi al dracului. Eu îl zic pe ţigăneşte. Să se închine un rumân la un ţigan?»*

Nunul mare zice Tatăl nostru

Când a isprăvit de zis Tatăl nostru, lăutarii zic cel mai de seamă cântec, pe care'l pot ei cânta, şi cu tot focul lor.

Din rândurile mesenilor se aude de nenumărate ori:

«Noroc, Nune mare, să-ţi trăiască!»

Când masa s'a isprăvit, lăutarii cântă:

«Strânge masa, Nune mare» etc.

Oamenii *Nunului* strâng masa şi mătură fărimiturile.

După aceea, lăutarii strigă să

Indemnați-vă prietenii să citească această gazetă.

O nuntă țărănească

(*Urmare din pag. III-a*)

se facă horă. Jocul începe și ține până spre ziuă.

«*Ginerica*» nu ea parte la masa *Nunului* de Sâmbătă seara, ci se duce la el acasă.

Pe la orele patru, de dimineață, Călțunarii *Ginerică*i, cari au luat parte la masa *Nunului*, se întorc cu lăutarii la *Ginerică* acasă.

La Ginerică

Ginerele, înapoindu-se dela *Nun*, vine deadreptul la el acasă. Aci îl așteaptă flăcăii prieteni, printre cari se află unul care știe să râză bine, bun de tată și de mamă; adică să nu fie vitreg la părinți «luați de al doilea».

Toți flăcăii sunt acolo.

Ginerele s'a îngrijit, să aibă două cornuri (pâini destul de mari, pe cari sătenii din partea locului le numesc cornuri, de oarece coca a fost împletită). Aceste cornuri sunt puse jos, pe un ștergar, în fața lui. Mai este pregătit: cu o ploscă cu vin, o pernă pe care o pune pe scaunul pe care va ședea. *Ginerele*, ia un argint pe care'l pune subt piciorul drept, pe când sub piciorul stâng pune un leu dintre cei de astăzi.

In timpul cât bărbierul rade pe *Ginere*, lăutarii cântă:

„Când eram la tata june,
„Știam seaua cum se pune;
„Dar de când m'am însurat,
„Grija casei m'a luat,
„Copiii m'au împresurat“.

Când bărbierul a isprăvit să-l bărbierească, el își ia ziua bună dela flăcăi, zicându-le:

— «*Ei, fraților, ce-i pe capul meu, să fie și pe al vostru!*»

Flăcăii în cor:

—«*Să trăești! Să fii sănătos!*»

Plosca este purtată din mână în mână; bea întâi bărbierul.

Ginerele se prinde'n horă și jocul ține până peste miezul nopții.

M. VULPESCU.

(Continuarea în numărul viitor)

BIBLIOGRAFIE

A apărut Nr. 8-9 din revista „Transilvania“, a „Astrei“ culturale. Numărul cuprinde un bogat material, din care relevăm: Impresiile de călătorie ale vicepreședintelui »Astrei“, dl. dr. Gh. Preda, din Bretania (Franța), o schiță unoristică de dl. A. P. Bănuț („Cazul Păpărea-Leucă“), o conferință a cehului Iaroslav Müller despre „Cehoslovacia și Lujnița), biografiile și aprecierile scriitorilor și oamenilor de bine: Aurel C. Popovici, Petre Dulfu și Ion Agâbiceanu; analiza a două volume pentru popor, scrise de Slavici și Alex. Leca Morariu, o schiță originală de Horia Petra Petrescu, o poezie de Aurel, Contrea, un articol informativ: „Cum să se întreprindă anchetele dialectale de dl. St. Pașca. In fruntea numărului, o contribuție inedită a scriitorului sărbătorit P. Dulfu și fotografia sa. Cronica de o coală de tipar. Numărul costă lei 30. Abonamentul pe an 200 lei, pentru membrii „Astrei“ 100 lei. Administrația Sibiu str. Șaguna 6.

Calendarul „Astrei“ (culturale), pe 1928, va apare în curând, cu un material ales și o mulțime de ilustrații; va fi o adevărată podoabă pentru casele țărănești. Articolele, scrise *anume* pentru calendar, sunt contribuțiile următorilor scriitori: J. Basarabescu, N. Bălănescu, N. Pora, T. V. Păcățian, Petrea Dascălul, Sabin C. Truția, Horia Petra Petrescu; versuri de P. Dulfu; articol religios de păr. dr. Gh. Cristescu; articole economice de prof. Dimitrie Comșa; articol despre asigurări de Ion Băilă; articole medicale de dr. Daniello, dr. J. Spărchez, etc.; articol despre femei de d-na Maria B. Baiulescu; articol economic de ing. Teodor Filipescu; o poveste tradusă de d-na Agnes Măcelar dr.; o povestire de țăranul-scriitor Adam Bolcu; poezii și strigături populare din jud. Mehedinți, adunate de înv. Dumitrescu-Bistrița, etc. etc. Fotografii: Regele Ferdinand (dela înmormântare), Regele Mihai, Regența, Familia regală, Lindberg, Medicii români în jurul „Astrei“, Sfințirea unei „case naționale“ a „Astrei“; instituții culturale de seamă; Fundația univ. Regele Carol, Muzeul Aman; tablou de d-na Gabadaief, etc. etc.

Cuprinsul acesta spune mai mult decât ori-ce laudă. Cine vrea să răspândească în popor un calendar, vrednic de a fi citit în bături cât mai largi, cumpără și face propagandă pentru calendarul „Astrei“.

Așteptăm plata abonamentelor

Cei aleși, cei demni de laudă

Nobleța sufletească a satelor

Cu toată puterea de înrâurire și de înstăpânire, pe care ticăloșiile, faptele rele de tot felul, au ajuns s'o aibe asupra vieții obștești; cu toate că numărul celor slabi de îngeri, cari cad ușor, e foarte mare la noi, ca și la alții,—noi, cei din jurul *Culturii poporului*, remânem la convingerea că răul nu a pătruns încă atât de adânc cât cred mulți dintre noi, că e, cu alte cuvinte, numai la suprafața vieții noastre obștești.

E prea puternic sufletește poporul nostru, ca să poată fi altfel. Dar *paza bună trece primejdia rea;* tocmai pentru că suntem într'o vreme de mare ticăloșie, tocmai spre a nu lăsa pe cei buni și demni de ales și de pus în lumină cu meritele lor să se piardă, rămânând ne distinși, neștiuți, în grămada celor cari merită toate ponoasele—, se cuvine să fie scoși în față, în întâile rânduri ale oamenilor de omenie, oamenii cari au simțul datoriei, conștiința datoriei și puterea de a-și face datoria în chip desăvârșit.

Nu e sat, cât de mic, unde să nu se găsească un număr de câțiva oameni de treabă, ale căror nume ar putea fi rostite cu mulțumire, cu mândria aceea despre care vorbeam aci: că numărul oamenilor de omenie, al oamenilor curați la suflete și inteligenți, nu-i covârșit de numărul netrebnicilor.

Nu e ramură de slujbași publici — nu e învățătorimea, preoțimea, jandarmeria, administrația satelor cu ai ei primari și notari, nu e cooperația sătească — din rândurile căreia să nu iasă la iveală, mai în fiecare comună, un om, doi, trei, zece, cari trebuie să fie cunoscuți, să li se cunoască numele dela un capăt la altul al țării, să se spună despre ei: „Cutare și cutare din cutare loc sunt din felanga oamenilor de omenie, peale căror inteligențe, pe cinstea și voința cărora își întemeiază țara nădejdile ei de rezistență față de ticăloșiile vremii și de propășire în viitor“.

Numele și faptele acestor oameni aleși, cari merită să fie știute, dorim să le știm, spre a putea vorbi despre ele. De aceea, rugăm pe toți prietenii noștri, pe toți cărturarii satelor, să ni le comunice, trimițându-ne și fotografiile celor despre cari trebuie să vorbim. Vom publica, totdeauna cu plăcere, biografiile, faptele și fotografiile oamenilor, cari alcătuiesc astăzi și vor da în viitor nobleța satelor noastre, nobleța sufletească, nobleța alcătuită din tot ce are mai de seamă pătura rurală.

Trimiterile cerute, de biografii și fotografii, nu impun trimițătorilor nici o îndatorire bănească.

Avem conștiința că susținem lupta pentru îndreptarea morală a satelor.

„CULTURA POPORULUI“

Din Balaciu (Ialomița)

O inițiativă lăudabilă

In județul nostru sunt prea puține căminuri culturale, îndrumătoare spre lumina culturii. Cele mai multe dintre comunele ialomițene n'au nici biblioteci populare, necum organizații de propagandă culturală, deși se simte o puternică nevoe în această direcție.

Un început în felul acesta trebuie primit de noi cu multă bucurie, dând concursul solicitat.

In com. Balaciu, din inițiativa p. s. s. pr. Teodorescu, și a d-lor învățători locali, și cu concursul activ al grupului de elevi de curs secundar și chiar cu al unora dintre săteni, s'au dat, în Toamna aceasta, în sala școalei patru serbări cu scop educativ.

S'au reprezentat piesele: „Piatra din casă“, „Sânge nevinovat“, „Ovidiu Șicană“ și „De-ale lui Păcală“; au fost, apoi, recitări de poezii cu cuprins moralo-religios și patriotice, coruri populare pe una și două voci ca: „Bade-al meu...“, „Rujița“, „La răchita rămurată“, „Foae verde s'un dudău“, „Ciobănașul“, „Eroii“, etc. etc.

Fiecare serbare a fost precedată de cuvântări; au vorbit despre „Cultura la sate“, păr. Teodorescu; despre „Insemnătatea bibliotecilor populare și a căminurilor“, d. învățător G. Rădulescu; despre „Luarea Griviței, 31 Aug. 1887...“, S. Ionescu-Balaciu, învățător. La ultima serbare, în cuvântul de deschidere, păr. Teodorescu a rezumat activitatea din Vara aceasta desfășurată de grupul de elevi, îndrumând tot deodată pe săteni să ia parte cu aceași dragoste la serbările ce vor mai fi.

Sunt străduințe din răsputeri pentru înființarea unei biblioteci populare și a unei „Organizații de propagandă culturală“ în comuna noastră.

Pe această cale, aducem vii mulțumiri d-lui I. Nicolescu-Biceanu, primarul comunei, care ne-a pus la dispoziție cu multă plăcere o sală pentru așezarea bibliotecii. Despre aceasta voiu mai vorbi altă dată.

S. Ionescu-Balaciu

ABONAMENTELE LA „CULTURA POPORULUI“: 200 lei pentru învățători, preoți, studenți și țărani; 300 lei pentru băncile populare, cooperative și comunele rurale; 400 lei pentru instituții publice sau particulare; dela 500 lei, cele de susținere.

Din com. Sf. Gheorghe (Ialomița)

— Zi însemnată —

Sf. Gheorghe e o comună nouă, înființată ca nou cătun, la 1897 și așezată la 3 km. de albia râului Ialomița.

In privința ei, *Marele dicționar geografic al României* ne spune că, înainte de data arătată, se afla, în aceeași direcție, comuna Fundu Crasnei și că, din pricina deselor revărsări pricinuitoare de înecuri ale Ialomiței, o mare parte dintre locuitorii acelei comune a trebuit să se mute pe vatra fostei mănăstiri Sf. Gheorghe, secularizată la 1864. Așa a luat ființă cătunul care formează, dela 1926, comuna actuală.

Dela 1897 până acum, locuitorii n'au putut să-și ridice biserică; pentru îndatoririle bisericești au ținut de biserica din com. Balaciu, tot de comuna Balaciu ținând, până acum un an și ceva, în privința administrației.

Dar încă din Primăvara anului 1914, se înghebase un comitet pentru clădirea bisericii. Fondurile strânse sub acel comitet s'au sleit, în epoca aceea de frământare din preajma răsboiului. După încheerea păcii, un alt comitet, înfiripat în pripă, a strâns 24.000 lei. S'a disolvat și comitetul acela formându-se un al 3-lea în mod legal sub președinția păr. G. Teodorescu, și s'a aprobat și construirea bisericii.

Clădirea lăcașului sfânt a început cu multă râvnă din partea locuitorilor și mai ales din a comitetului în fruntea căruia e harnicul și neobositul păr. G. Teodorescu. Printre cei cari au ajutat în chip dezinteresat, dând sume mari cu împrumut și material fără alte pretenții, au fost: d. Iancu Bădulescu, comerciant în comună, cu 100.000 lei; d. Gogu Mihăilescu, comerciant în Urziceni, cu o mare parte din materialul trebuincios.

Deasemeni se cuvin laude: păr. protoereu Gh. Popescu, care necurmat s'a zbătut pentru ca lăcașul să se ridice în condiții bune; d-lui V. Săvescu, avocat, care s'a străduit mult și dezinteresat, dând ajutorul d-sale orișicând s'a simțit nevoe.

Cu acest prilej, merită să fie pomenită dragostea cu care locuitorii s'au străduit să ridice mai întâiu școala și acum biserica. Poate, peste puțină vreme, vor inaugura «Căminul cultural», ca pe un al treilea lăcaș de înălțare sufletească.

G. Ionescu-Balaciu

Pentru cei din ținuturile alipite, cari n'au situația militară în regulă

Cel din urmă termen, dat de Ministerul de războiu, pentru intrarea în legalitate

Dispozițiile ce urmează privesc în special pe cei de fel din ținuturile alipite, aflați fără domicilii stabile și, din această cauză, rămași afară de împlinirea îndatoririlor prevăzute de Legea recrutării armatei.

Cu toate că, încă din Primăvara acestui an, prin publicații, Ministerul de războiu a pus în vedere tuturor celor cu situația militară în neregulă, să-și întocmească actele trebuincioase și să se prezinte la consiliile de recrutare, n'au avut actele complete și li s'a pus în vedere să le complecteze, dar, din cauza timpului scurt, nu le-au mai putut prezenta consiliului de recrutare respectiv.

Pentru știința tuturor, se lămurește încă odată, că actele ce trebue să fie prezentate, la cercurile de recrutare, sunt următoarele:

a) cererea timbrată conform legii;

b) extractul de pe actul de naștere; în lipsa acestui act se va prezenta o sentință a tribunalului județului respectiv, dată conform art. 33 din Codul civil și art. 70 Legea recrutării în ședință publică, fiind de față reprezentantul ministerului public și comandantul cercului de recrutare sau delegatul său);

c) certificatul de naționalitate (nu vechiul indigenat);

d) un certificat din partea primăriei comunei, prin care să se constate că reclamantul și familia sa locuiau în comună la data de 4 Septembrie 1920, și că tot acolo locuesc de atunci până azi.

Nu vor fi luate în considerare diferitele certificate, liberate de unele autorități spre a ține loc de acte de naștere.

Termenul de 1 Februarie 1928 e cel din urmă și e dat, pentru ca toată lumea să intre în legalitate cu situația militară.

Imediat după 1 Februarie, vor fi puși în urmărire toți cei cu situația militară în neregulă, și vor fi încorporați ca nomazi, pe patru ani, chiar dacă vor avea vârsta de 48 ani (adică fiind născuți în 1880).

Ministerul de războiu nu va mai acorda nici un alt termen și nici nu va reveni asupra încorporărilor ce vor fi făcute de către cercurile de recrutare.

Dispozițiile ce urmează privesc în special pe cei de fel din ținuturile alipite, aflați fără domicilii stabile și, din această cauză, rămași afară de împlinirea îndatoririlor prevăzute de Legea recrutării armatei.

Cu toate că, încă din Primăvara acestui an, prin publicații, Ministerul de războiu a pus în vedere tuturor celor cu situația militară în neregulă, să-și întocmească actele trebuincioase și să se prezinte la consiliile de recrutare ale clasei 1928, spre a fi recrutați și trecuți în elementele corespunzătoare vârstei, mai sunt și acum oameni cari, fie că n'au știut ce trebue să facă, fie că n'au avut timp să-și scoată actele de cari au nevoie, nu s'au prezentat la consiliile de recrutare respective.

Potrivit Legii de recrutare și ordinelor date, ar trebui ca acești oameni să fie încorporați pe patru ani, ca nomazi.

Dar, Ministerul de războiu socotind că, poate, unii au căzut, fără voia lor, în greșala de a nu-și fi lămurit situația militară, a hotărît ca tuturor, celor cari au această încurcătură, să li se dea timp până la 1 Februarie 1928, să se prezinte cu actele lor la cercul de recrutare în al cărui cuprins locuesc spre a se pune în bună rânduială, cum cere legea.

Se înțelege, că 1 Februarie este cel din urmă termen; iar cei cari se vor prezenta, în ajunul acelei date, de nu vor avea actele complete, riscă să fie încorporați pe patru ani, ne mai având timp să-și facă alte acte legale. De aceea, sunt sfătuiți cei interesați să se grăbească, să-și facă actele cerute de lege, mai ales că toate cercurile de recrutare primesc actele despre cari e vorba, chiar cu începere de acum.

Se vor prezenta cei născuți între anii 1898 și 1880 inclusiv din următoarele categorii:

a) acei cari n'au fost înscriși până azi pe tabelele cercului de recrutare în cuprinsul căruia locuesc;

b) cei înscriși de comisia de control, potrivit deciziei ministeriale Nr. 421/1920, dar cari nu s'au prezentat la acea comisie;

c) cei înscriși de comisia de control, dar cari, fiind găsiți neapți pentru serviciul militar, au lipsit dela revizuirea făcută anul trecut și anul acesta; toți acești neapți au fost trecuți din oficiu ca buni de serviciu, deși se poate ca infirmitățile ce li s'au găsit de vechea comisie să mai existe și în prezent;

d) de asemenea, se vor prezenta toți cei din categoriile dela literile a și b de mai sus, cari, deși s'au prezentat la consiliul de recrutare, n'au avut actele complete și li s'a pus în vedere să le complecteze, dar, din cauza timpului scurt, nu le-au mai putut prezenta consiliului de recrutare respectiv.

Pentru știința tuturor, se lămurește încă odată, că actele ce trebue să fie prezentate, la cercurile de recrutare, sunt următoarele:

a) cererea timbrată conform legii;

b) extractul de pe actul de naștere; în lipsa acestui act se va prezenta o sentință a tribunalului județului respectiv, dată conform art. 33 din Codul civil și art. 70 Legea recrutării în ședință publică, fiind de față reprezentantul ministerului public și comandantul cercului de recrutare sau delegatul său);

c) certificatul de naționalitate (nu vechiul indigenat);

d) un certificat din partea primăriei comunei, prin care să se constate că reclamantul și familia sa locuiau în comună la data de 4 Septembrie 1920, și că tot acolo locuesc de atunci până azi.

Nu vor fi luate în considerare diferitele certificate, liberate de unele autorități spre a ține loc de acte de naștere.

Termenul de 1 Februarie 1928 e cel din urmă și e dat, pentru ca toată lumea să intre în legalitate cu situația militară.

Imediat după 1 Februarie, vor fi puși în urmărire toți cei cu situația militară în neregulă, și vor fi încorporați ca nomazi, pe patru ani, chiar dacă vor avea vârsta de 48 ani (adică fiind născuți în 1880).

Ministerul de războiu nu va mai acorda nici un alt termen și nici nu va reveni asupra încorporărilor ce vor fi făcute de către cercurile de recrutare.

INFORMAȚII

Colaborări noui. — In numărul de față, unul dintre prietenii cei mai de seamă și mai inimoși ai *Culturii poporului*, marele nostru scriitor Mihail Sadoveanu, începe colaborarea sa la această gazetă.

Cititorii noștri, prietenii noștri statornici, vor avea, de acum înainte, prilejul fericit să-i citească aproape în fiecare număr, să-i urmeze frumusețea gândurilor și—îi îndemnăm din toată inima— și pe a sfaturilor sale, pornite din cunoașterea adâncă a trecutului, din judecata cinstită și adâncă a faptelor de azi și din dorința de a ști că Neamul românesc pășește, fără nici o clipă de șovăire, spre un viitor aducător de mulțumiri meritate.

Colaborarea aceasta e un dar, pe care cititorii trebuie să caute să-l prețuiască și să-l folosească de-ajuns.

Scriitorii mari, cinstiți și limpede văzători în viitor, sunt, împreună cu slujitorii luminați și cinstiți ai unei prese cinstite și de asemenea limpede văzătoare prin vălul ce acopere viitorul, călăuzele cele mai demne de ascultare ale unui neam.

— Un alt distins colaborator, care își continuă colaborarea, întreruptă câtva timp, e prețuitul poet Al. T. Stamatiad. In cuvântul cald, adânc și frumos gândit și spus, al acestui maestru al versului, vibrează puternic simțirea unui ales suflet, mult cuprinzător și smerit până la evlavie.

Tainele mari au răsunet numai în sufletele mari.

— Alți mulți prieteni de seamă ne-au făgăduit colaborarea și așteptăm vestirea ei.

Indreptări. — *Regretăm mult că în numărul precedent, datorită unor greșeli tipografice și de paginare, n'a fost pusă, sub articolul* „Hanurile sau ratușurile noastre de altă dată“, *semnătura autorului, care-i distinsul, prețuitul și vechiul nostru colaborator, cunoscutul scriitor moldovean N. A. Bogdan.*

Rugăm de ertare și făgăduim ca, într'atât întru cât va fi omenește în puterea noastră, lucrul acesta să nu se mai întâmple.

— *Cerem cuvenitele scuze și simpaticului nostru colaborator Nicol, pentru omisiunea asemănătoare întâmplată, în același număr al gazetei, la articolul d-sale: «Imigrările în America».*

— *Cine știe câte greutăți sunt la facerea îngrijită a unei gazete și cât de numeroase amănunte trebuie ținute în seamă, va înțelege că scăpări din vedere se pot întâmpla și nu-i greu să le erte, când îl privese.*

Spre a preîntâmpina nemulțumirile ce se mai pot ivi, ținem să rugăm mai dinainte pe colaboratorii noștri, să socotească lucrurile așa cum se cuvine. In intenția noastră nu poate fi, nici cât de puțin, să supărăm pe cineva.

Aceeași rugăminte o facem, cu prilejul de față, tuturor, în ce privește, sau ar putea să privească, apariția întârziată a articolelor, sau neapariția unora dintre corespondențe — mai ales când acestea pierd interesul actualității,— sau așezarea materiei în pagini, acest din urmă fapt fiind subordonat cerințelor tehnice ale paginării, oricare e importanța lucrurilor scrise, mai cu seamă când lucrul scris nu-și pierde importanța ori unde ar fi așezat.

Prietenii „Culturii poporului“ *sunt cu stăruință rugați, să aibe buna voință a-și explica întârzierile ei de apariție, așa cum trebuie: sunt foarte mari scumpetea tiparului și a hârtiei, ca și lipsurile bănești, cu cari gazeta luptă. Dar conducerea gazetei luptă ca toate neajunsurile apariției să fie înlăturate și regulata apariție a foii, asigurată.*

Prietenii, explicându-și neajunsurile ce i-ar putea nemulțumi uneori și explicându-le și altora, sunt rugați să stăruе ca puterile de viață ale acestei gazete să sporească: prin înmulțirea abonaților ei și prin regulata expediere a abonamentelor.

Dacă fiecare învățător, conștient de datoria lui față de această foaie culturală — care, fără falsă modestie, poate susține că e între cele mai bine făcute și între cele mai bogate din țară în ce privește conținutul — ar stărui ca ea să aibă cel puțin un abonat-doi în fiecare cătun din Țara românească; dacă fiecare abonat s'ar socoti dator, pe drept, să facă la rându-i cel puțin un singur abonat bun plătnic, Cultura poporului—*care nu face nici un altfel de politică, decât politice pur culturală, a ridicării culturale a țărănimii noastre, — ar ajunge nu numai la regulată apariție, la expediere la vreme și la gratuită trimitere a foii mai multor instituții culturale decât astăzi, dar și la putința de a face și alte lucruri de interes cultural, surprinzătoare prin noutatea și însemnătatea lor.*

Apelăm la puterea de înțelegere a tuturor prietenilor noștri, ca și la a tuturor a celor cari pot simți ca noi.

Să voiască!

Indemnând poporul să se lumineze, lucrăm și lucrați pentru binele întregului Neam românesc.

Tot pentru colaboratori. — *Rugăm pe toți cei cari țin să ne facă cinstea de a colabora la această gazetă, să aibe buna voință să scrie citeț, în rânduri rare, pe o singură față a hârtiei, lăsând la marginea manuscrisului loc de un lat de mână, pentru îndreptările pe cari redacția le va găsi necesare.*

Aceia dintre d-nii colaboratori, cari doresc ca unul și același articol al d-lor să apară, deodată, în mai multe gazete, vor lucra potrivit propriului d-lor interes, ostenindu-se să dea redactări deosebite duplicatelor și triplicatelor trimise, în aceeași vreme, la gazete diferite; vor admite, că nu e deloc plăcut și nimănui convenabil, ca un articol de gazetă să aibă înfățișarea unei circulări trase la „șapirograf“.

Deschiderea Parlamentului. Sesiunea Parlamentului pentru 1927—1928, a fost deschisă Mercuri, la 12 Octombrie cor.

Această sesiune e întâia convocată și deschisă de Inalta regență, și de asemenea; întâia sesiune ordinară a Parlamentului pe care și l-a ales actualul guvern.

Serbările centenarului lui Papiu Ilarian au fost amânate pentru jumătatea lui Noembrie.

Carnetele de călătorie pe căile ferate, ale preoților. — Intru cât valabilitatea carnetelor pentru reduceri pe căile ferate a expirat la 1 Octombrie crt., Ministerul cultelor face curoscut personalului bisericesc, să nu se mai folosească de carnetele cele vechi, de oarece se expune la amenzi. Preoții trebue să trimită fotografii chiriarhiilor, cari au instrucții pentru obținerea noilor carnete.

Știri din țările vecine și din străinătatea mai depărtată

Activitatea „Uniunii prietenilor cooperației“ din Bulgaria.— Inființată în Primăvara anului current, uniunea aceasta pare a fi trecut de perioada organizației, întru cât a pornit hotărîtă pe calea acțiunilor pozitive. Ea numără, de pe acum, câteva zeci de filiale în orașele bulgare și, pentru sistematizarea muncii sale, și-a constituit nouă comisiuni: 1) a politicii și cooperației, 2) a legăturilor dintre cooperative și societățile culturale, 3) a experților pentru consultații juridice și legislația cooperativă, și fiscală, 4) a comerțului și a chestiunilor cooperative de organizare economică și tehnologică, 6) a arbitrajului și concilierilor, 6) a organizării presei și a editurii cooperatiste, 7) a instrucției cooperatiste, care va lupta pentru instituirea învățământului obligator al noțiunilor de cooperație și pentru organizarea de cursuri speciale, 8) a propagandei cooperatiste și 9) a studiului mișcării cooperatiste.

Pe lângă fiecare filială sunt în curs de organizare sub comisiuni corespunzătoare.

Activitatea uniunii se vădește rodnică și utilă, din zi în zi mai mult.

„Uniunea mondială de împrietenire internațională prin biserică“.—Secția balcanică a acestei uniuni a avut o conferință, dela 2 până la 5 Octombrie inclusiv, la Sofia, sub președinția monseniorului Stephan, arhi-episcopul Sofiei. Au luat parte la această conferință reprezentanții Serbiei, României, Greciei și Bulgariei și, de asemenea, ai Franței și Angliei, aceștia având în frunte pe d. W. Dickinson, secretarul uniunii.

Principala chestiune la ordinea zilei a fost: cercetarea căilor religioase-morale și eclesiastice, pe cari se poate ajunge la păstrarea păcii și a prietenjei între popoarele ortodoxe din Balcani.

Un oraș fără cârciumi.... în Bulgaria; — dar și acolo numai unul. Intrebați de către guvern, dacă se învoesc să fie închise câteva dintre cârciumile din orașul lor, locuitorii din Klisura, nu numai că nu s'au împotrivit, ci, dimpotrivă, au cerut închiderea tuturor cârciumilor pe cari le au în oraș. Acesta va fi, de altminteri, cel dintâi oraș, care va rămâne fără cârciumi.

Să nu uităm, însă, proverbiala putere de cumpătare a vecinilor noștri bulgari și puterea lor de voință.

In orice caz, pilda pe care o dau e plină de învățăminte.

Inființarea unui colegiu ungar în Cetatea eternă. — Un lucru nu li se poate impuia ungurilor: că nu știu să facă lumea să vorbească mereu despre ei și să se intereseze de soarta lor.

Zilele trecute a fost semnată, la Budapesta, o convenție pentru cumpărarea palatului Falconieri dela Roma, unde își va avea sediul Colegiul ungar, care va lua ființă acolo.

Spre a înlesni cumpărarea acest tui frumos imobil, d. Mussolini a acordat o scutire de impozi- pentru o jumătate de milion de lire italiene. Colegiul proiectat va avea ca scop, după cum se știe, primirea în fiecare an a unui anumit număr de pictori, sculptori, muzicanți și alți artiști, pentru studierea «noului spirit italian».

O expoziție a grâului a fost inaugurată la Roma, la 9 Octombrie.

D. Mussolini a rostit, cu acest prilej, un mare discurs în care a lămurit, amănunțit, problema producției și a consumației.

Primul-ministru italian a dat, cu acel prilej, un întreg plan de acțiune complet și bine studiat, care va avea asupra situației economice a țării—convingerea e generală—o înrâurire fericită.

Spre a-și face țara bine cunoscută. — Turiștii, călătorii de plăcere, cari colindă regiunea Indra, găsesc în hoteluri anumite dulapuri cu geamuri (vitrine), în cari, sunt expuse cărți, dar nu altfel de cărți de cât numai dintre cele consacrate cunoșterii țării, sau dintr'ale scriitorilor de seamă pe cari îi are țara. Bine înțeles, cine vrea poate să-și cumpere dintre cărțile acelea.

Am putea face și noi la fel, și de sigur, cu folos, pentru țara noastră, pe care nu ne putem lăuda că e cunoaștem de ajuns, nici chiar noi înș-ne.

Cum luptă americanii dela Sud împotriva comuniștilor dela ei.— Ziarele străine vorbesc despre un mijloc ingenios, întrebuințat de președintele Republicii Chili, acum opt luni: a trimis într'o insulă depărtată, la Juan Fernandez, petoți comuniștii dornici să-și aplice teoriile și le-a dat tot ce le trebuia: instrumente pentru muncă, locuințe, alimente și ce le-a mai trebuit, ca să-și poată organiza viața după gustul lor. N'au trecut nici șase luni dela începutul acestei originale experiențe și toți deportații de bună voe, plecați să-și pună în practică ideile lor năzbâtioase, s'au rugat să fie readuși pe continent.... că se lipsesc de experiență.

1442. — Tiparul «OLTENIA», București.